

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ARCHIVNICTVÍ A POMOCNÝCH VĚD HISTORICKÝCH

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

TIŠTĚNÉ KALENDÁŘE LUDMILY SEDLČANSKÉ Z 50. A 60. LET 17. STOLETÍ

Vedoucí práce: doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.

Autor práce: Petra Kratochvílová

Studijní obor: Archivnictví

Ročník: 3.

2009

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasí se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Slavňovice 31. 5. 2009

Anotace

Petra Kratochvílová

Tištěné kalendáře Ludmily Sedlčanské z 50. a 60. let 17. století

Tématem této bakalářské práce jsou tištěné kalendáře pražské dvorské tiskařky Ludmily Sedlčanské z Karlova, která působila v 17. století. Kalendáře jsou uloženy v Národním archivu Praha ve fondu Archiv pražského arcibiskupství. Práci tvoří tři části. V první části jsou uvedeny informace o vývoji a grafickém zpracování kalendářů v Evropě i v českých zemích od počátků písemnictví až po současnost, největší důraz je kladen na období vzniku knihtisku. Druhá část se zabývá životem a tvorbou Ludmily Sedlčanské, příbuzenskými vztahy a tiskařskou tradicí rodiny Sedlčanských. Poslední část této práce tvoří popis a rozbor vydávané kalendářové produkce tiskařky Sedlčanské od dvou významných německých astronomů Hermanna de Werwe a Michala Kruegenera. Přílohou práce je soupis dosud známých tisků Ludmily Sedlčanské a několik obrazových ukázek kalendářů.

Notice

Petra Kratochvílová

Tištěné kalendáře Ludmily Sedlčanské z 50. a 60. let 17. století

The subject matter of this bachelor's work are printed calendars of Prague book printer Ludmila Sedlčanská from Karlov, who worked in the 17th century. Calendars are stored in the National archives in Prague in the fund „Archiv pražského arcibiskupství“. This work is divided in three parts. The first part provides informations on the development and a graphics processing of calendars in Europe and in Bohemian countries from the outset of letters until the present. The greatest emphasis is placed on the period of origin letterprint. The second part deals with the life and work of Ludmila Sedlčanská, her family relations and printing tradition of Sedlčanský's family. The last part of this work consists of a description and analysis of the production of the calendar printer's Ludmila Sedlčanská from two major German astronomers Hermann de Werwe and Michal Kruegener. The supplement this work is list of existing publications of Ludmila Sedlčanská and few image examples of calendars.

Obsah

Úvod	6
1. VÝVOJ A VYDÁVÁNÍ KALENDÁŘŮ	
1.1 POČÁTKY KALENDÁŘŮ	7
1.2 TIŠTĚNÉ KALENDÁŘE V EVROPĚ	11
1.3 KALENDÁŘ V ČESKÝCH ZEMÍCH	15
2. LUDMILA SEDLČANSKÁ Z KARLOVA	
2.1 ŽIVOT A DÍLO LUDMILY SEDLČANSKÉ	20
2.2 POKRAČOVATELÉ LUDMILY SEDLČANSKÉ	23
3. POPIS A ROZBOR KALENDÁŘŮ	
3.1 KALENDÁŘE HERMANNA DE WERWE	26
3.1.1 Celkový vzhled	26
3.1.2 Titulní list	27
3.1.3 Základní informace	28
3.1.4 Kalendárium	31
3.1.5 Pranostiky	34
3.2 KALENDÁŘE MICHALA KRUEGENERA	37
Závěr	38
Seznam použité literatury a pramenů	39
4. PŘÍLOHY	
4.1 SOUPIS TISKŮ LUDMILY SEDLČANSKÉ	41
4.2 PŘEHLED ZNAMÝCH TISKAŘŮ SEDLČANSKÝCH	68
4.3 OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	69

Úvod

Tématem této bakalářské práce jsou kalendáře vytištěné v 50. a 60. letech 17. století pražskou dvorskou tiskařkou Ludmilou Sedlčanskou z Karlova. K tisku kalendářů bylo potřeba v raném novověku povolení arcibiskupské konzistoře, proto jsou kalendáře dnes uloženy ve fondu Archiv pražského arcibiskupství Národního archivu v Praze.¹ Ludmila Sedlčanská tiskla kalendáře dvou německých astronomů. V letech 1651 – 1664 vydávala české překlady kalendářů Hermanna de Werwe Essenského a v letech 1658 – 1660 a 1664 – 1665 překlady kalendářů Michala Kruegenera. Práce se zabývá především tisky astronoma Hermanna de Werwe. Základní informaci o tiskařské činnosti a tištěných kalendářích poskytuje Knihopis českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století, kde ovšem, jak se ukázalo, všechny dochované tisky nejsou uvedeny.

Kalendáře jsou důležitým pramenem pro poznání lidského vnímání a určování času, protože lidstvo provází již od jeho počátků. Kalendáře postupně měnily svou grafickou podobu, ale vždy byly důležitou součástí života lidí po celém světě. Zpočátku se využívaly především v církevním prostředí, později se všeobecně rozšířily. Dnes jsou kalendáře praktickou a nezbytnou součástí každé domácnosti.

Cílem práce je obsáhnout tvorbu a život Ludmily Sedlčanské jako členky významné tiskařské rodiny a jedné z mála žen, která vedla tiskařskou živnost více než několik let. Soupis veškerých tisků Ludmily Sedlčanské je součástí přílohy této práce, o dějinách grafického znázorňování kalendáře a kalendářových tiscích vydávaných Ludmilou Sedlčanskou pojednávají samostatné kapitoly.

Ke kalendářům existuje několik základních prací, v rámci svého důkladného zpracování historické chronologie uvádí Marie Bláhová obsáhlé pasáže o kalendářích v práci *Historická chronologie*. Dále všeobecné informace o vývoji a vzhledu kalendářů a především všechno o knihtisku a tiskařích najdeme u Petra Voity v práci *Encyklopedie knihy*, také v *Ottově slovníku naučném* či ve *Století českého kalendáře* od Zdeňka Urbana. Informace o Ludmile Sedlčanské jsou čerpány ze všeobecných prací o knihtisku a o počátku novinářství v Čechách. V největší míře se problematice rodiny Sedlčanských věnoval Josef Volf.

¹ Národní archiv Praha (dále NA), Archiv pražského arcibiskupství I. (dále APA), sign. B 77, kart. 1121, kniha č. 2288 – 2300.

1. VÝVOJ A VYDÁVÁNÍ KALENDÁŘŮ

1.1 POČÁTKY KALENDÁŘŮ

Kalendář je seznam dnů v roce uspořádaných podle určitých hledisek, zpravidla podle měsíců, popřípadě též týdnů, většinou s vyznačením svátků, památných dnů a astronomických jevů, případně i s dalšími informacemi.² Dny bývají řazeny chronologicky. Slovo „kalendář“ pochází z latinského *calendae*, což byly veřejně vyhlášené první dny v měsíci, tzv. Kalendy (česky volánky), které označovaly novoluní.³ Termín *calendarium* u Římanů označoval knihy dluhů, do kterých byla zaznamenávána jména dlužníků a velikost pohledávky, úroky z vypůjčených peněz bylo v Římě ve zvyku platit právě o kalendách.⁴

Kalendáře byly zpočátku graficky spodobněné mnoha způsoby, kalendáře byly sestaveny z monolitů v kruhu kolem obelisku, vytlačeny do hliněné destičky nebo vyryty do kamene, napsané na svitcích papyru, pergamenu nebo na plátěném šátečku.⁵ Mezi nejstarší dochované kalendáře se dá zařadit kassitský mezník z Babylonu, ve tvaru rovnoramenného trojúhelníku, jehož základna má symbolizovat Slunce, odvěsny symbolizují planety Zemi a Jupiter. Římskými kalendáři bývaly nápisy vytesané do kamene nebo vymalované na omítce. Nejstarší známý římský kalendář je *Fasti Romani* z 1. století př. n. l., který je jediným dochovaným kalendářem z doby předjulianské, byl objeven s nejstarším známým seznamem konzulů.⁶ Středověké kalendáře, zhotovené jiným způsobem než napsáním na psací látku, byly selské neboli lidové kalendáře, představovaly je dřevěné tabulky s vyřezanými údaji. Obvykle byly vyřezávány ze dřeva, existují ale také slonovinové nebo kovové.⁷ V severských zemích se od 12. století vyskytují runové kalendáře. Tvořily je tyče kulatého nebo hranatého tvaru a tabulky, celkem je jich dochováno značné množství čítající několik stovek.

² Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, Praha 2001, s. 158.

³ Tamtéž, s. 343 – 344.

⁴ Zdeněk URBAN, *Století českého kalendáře*, Praha 1987, s. 15.

⁵ František ZAHÁLKA, *Přehled knihtisku: Příručka pro praxi a pro studium "černého umění"*, Praha 1952.

⁶ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 159.

⁷ Tamtéž, s. 165.

Především v Anglii byly používány hranaté tyče různé délky se zářezy, ty představovaly jednotlivé dny, byla na nich vyznačena dokonce nedělní písmena či zlaté číslo. V mimoevropských zemích se používaly kolíčkové kalendáře, dřevěné destičky s otvory, do nichž se dával kolíček představující jednotlivý den.⁸

Z roku 354 pochází Římský chronograf již mající podobu knihy. Patřil mezi kalendáře, které zobrazovaly svátky a byly určeny pro delší časový úsek, než byl jeden rok, nazýváme je kalendáři věčnými. Obsahovaly měsíce s jednotlivými dny a pevné svátky.⁹ Data pohyblivých svátků bylo nutné prostřednictvím některých kalendářových pomůcek vypočítat. Zlaté číslo sloužilo k vypočítání data jarního úplňku, dle kterého se stanovilo datum Velikonoc. Dále nedělní písmena, podle nich se daly určovat dny v týdnu. Věčné kalendáře bývaly obvykle umístěny na začátku liturgických knih, které se používaly k modlitbě, v nekrologiích či martyrologiích.¹⁰ Ze 7. století pochází nejstarší seznam světců, tzv. *Martyrologium Hieronymianum*.¹¹ Nejčastěji byla pro každý měsíc kalendáře vyhrazena jedna stránka, jednotlivé stránky byly zdobeny miniaturami a iniciálami, obvykle byl text proveden dvoubarevně černě a červeně. Červeně byly znázorňovány iniciály, data a jiné důležité údaje. Tyto kalendáře obsahovaly rovněž údaje o astronomických jevech, např. znamení zvěrokruhu, postavení hvězd, planet, slunovrat či rovnodennost. Kalendářní měsíce byly rozděleny do několika sloupců obsahujících informace pro celý měsíc, tj. zlaté číslo, písmena nedělní, pořadí dne podle různých druhů počítání, svátky, tzv. psí dny a různé astronomické a přírodní úkazy. Stránka byla rozdělena i vodorovně na řádky, kde každý řádek představoval určitý den.¹²

Od 9. století se začaly objevovat kalendářové básně, nejčastěji se vyskytují v latině. Nejznámější formou byly cisiojány, jsou známa také veršovaná martyrologia. Od 13. století byly veršované kalendáře překládány do národních jazyků. Termín cisioján pochází z latinského *circumcisio Domini*, to jest svátek Obřezání Páně slavený 1. ledna. Cisioján je středověká mnemotechnická pomůcka sloužící k výuce čtení a

⁸ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 165.

⁹ Tamtéž, s. 160.

¹⁰ Tamtéž, s. 168, 176, 249.

¹¹ Tamtéž, s. 161.

¹² Tamtéž, s. 161.

k zapamatování církevního kalendáře.¹³ Šlo o básnické skladby v hexametrech, každá z jejich dvanácti strof měla tolik slabik, kolik měl daný měsíc dnů, slabiky samy byly převážně zkratkami jednotlivých svátků a jejich místo ve strofě tedy označovalo, kolikátého je.¹⁴ Mohly tak vznikat značně nesrozumitelné a obsahově nedůležité verše, byly to především ty, které obsahovaly mnoho svátků. Nejstarší tištěné cisiojány byly jednolistové nástěnné kalendáře. Od poloviny 16. století cisiojány postupně mizely, jejich smysl pozbyl platnost zavedením pořadových čísel dnů.¹⁵

Ke kalendářům prvotního typu i k novodobějším začaly být přidávány další části, především pranostiky. Dají se rozdělit do dvou skupin, první tvoří většinou veršovaná přísloví vztahující se k přírodním jevům nebo zemědělským pracím. Rozsahem převažují pranostiky astrologické, zvané též prognostiky.¹⁶ Od 15. století byly obsáhlé astrologické pranostiky snad v každém kalendáři. Termín pranostika pochází z latinského *prognostic*, tzn. znamení budoucího počasí, až do 19. století vycházely pranostiky v minucích nebo kalendářích, v nichž nesla i odlišná pojmenování, např. *judicium* nebo *specimen astrophilomantico-meteorologicum*.¹⁷ Mezi nejčastější autory prognostik řadíme mistry univerzit, na pražské univerzitě vznikla v 15. století dokonce funkce univerzitního astronoma, jenž měl za úkol vydávat pranostiky z pražského učení. Tyto úřady byly zřízeny i na dalších univerzitách, např. v Krakově. Pranostiky a předpovědi počasí byly značně oblíbené a v kalendářích si udržely svá místa dlouhou dobu.¹⁸

Několik desetiletí po pranostikách se v kalendářích začaly objevovat další doplňky k samotnému kalendáři. Mezi nejčastější se řadí rady zemědělcům, dále informace týkající se zdraví.¹⁹ Dalším druhem kalendáře, které se podrobně zabývaly astronomickými jevy, byly planetáře. Planetáře byly astrologické publikace vysvětlující

¹³ Tamtéž, s. 353; Zdeněk URBAN, *Století*, s. 16; srovnej např. Julie NOVÁKOVÁ, *Počátky českého cisiojánu*, Sborník historický 15, 1967, s. 5-43; Julie NOVÁKOVÁ, *České cisiojány od 14. století*, Praha 1971, s. 11 an.

¹⁴ Zdeněk URBAN, *Století*, s. 16.

¹⁵ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 176.

¹⁶ Petr VOIT, *Encyklopedie knihy, Starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*, Praha 2006, s. 716.

¹⁷ Tamtéž, s. 716.

¹⁸ Tamtéž, s. 716.

¹⁹ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 166.

vliv sedmi nebeských planet na zrození, život a smrt člověka.²⁰ Středověké rukopisné planetáře se rozšiřovaly jako tzv. blokové knihy. První planetáře se do Čech dostaly jako překlady z německého jazyka. Planetáře většinou neměly autory známé, titulní strany se podobaly kalendářům, v textu byly astronomické značky, obrázky a minuční figury.²¹

Středověké rukopisy bývaly zdobeny kreslenými či malovanými miniaturami či iniciálami. Totéž platí i u kalendářových rukopisů, v nichž byla obvyklá výzdoba. Hlavním tématem byla znamení zvěrokruhu, obrazy jednotlivých měsíců. Kalendářová výzdoba je dochována od 9. století. Kresby a iniciály se postupem času staly obvyklou výzdobou kalendářových rukopisů. Miniatury zobrazovaly zemědělské práce vztahující se k danému měsíci nebo znamení zvěrokruhu pro daný měsíc.²² Obrázkové kalendáře charakterizovaly drobné portréty světců, zdravotně, hospodářské a v největší míře astronomické značky, zvané karaktery nebo charaktery, které byly nejdříve vyřezávány do dřeva a poté nahrazeny obrázkem. Karaktery byly určeny především pro negramotné, zobrazovaly měsíční fáze, pohyby planet, souhvězdí a některé jevy související se zdravím.²³

Rukopisné kalendáře byly ve středověku srozumitelné jen pro vybrané vzdělané vrstvy obyvatel, většinou jimi byli pouze duchovní. Ceny rukopisů byly značné, proto si je mohlo koupit pouze omezené množství lidí, k dispozici byly kalendáře vystavené na veřejných místech, většinou v církevních stavbách. Byly to trvalé kalendáře namalované na stěnách, podlahách nebo také na závěsných kobercích, většinou se jednalo o vyobrazení světců s jejich atributy, aby takový kalendář byl snadno pochopitelný i pro negramotného.²⁴

²⁰ Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 693.

²¹ Tamtéž, s. 693.

²² Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 163.

²³ *Ottův slovník naučný* 13, 1888-1908, s. 782.

²⁴ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 163 – 164.

1.2 TIŠTĚNÉ KALENDÁŘE V EVROPĚ

K rozšíření kalendářů mezi více skupin obyvatelstva nejvíce přispělo zdokonalení vynálezu knihtisku v roce 1444.²⁵ Mezi první typ tištěných kalendářů patří tzv. ephemeridy, termín pochází z řečtiny a znamená trvajících jen jeden den. Byly to tabulky hvězdářů, kde bylo zaznamenáno postavení Slunce a Měsíce na každý den. První tištěné ephemeridy pocházejí z Německa z přelomu 15. a 16. století.²⁶ Další užívaný termín, a to nejen v chronologii, je almanach, jedná se o kalendář v knižní podobě, ale i o starší synonymní označení ephemerid, astronomických kalendářů, minucí i pranostik, proto mnohdy není snadné určit, o jaký typ kalendáře se jedná.²⁷ První tištěné kalendáře měly nástěnný charakter a většinou je tvořil jeden list. Nejstarším kalendářovým tiskem byl jednolístý *Türkenkalender* na rok 1455,²⁸ turecký se mu říká podle toho, že na začátku každého měsíce jsou vytištěny verše vybízející k boji proti Turkům. Pochází z mohučské tiskařské dílny Johanna Guttenberga, kde roku 1459 vznikl i první tištěný cisioján.²⁹

První užitkové publikace byly takzvané minuce. Minuce byly kalendáře, kde byly uvedeny pokyny pro vhodnou životosprávu a termíny vhodné k pouštění žilou, což byl ve středověku a raném novověku jeden z nejčastějších léčebných postupů, který prováděli lazebníci.³⁰ Název minucí pochází z latinského *minutio sanguinis*, což znamená pouštění krve.³¹ Minuce lze rozdělit do dvou skupin. První tvoří jednolístové nástěnné minuce velkých rozměrů, druhým typem byly minuce v knižní podobě malého sešitového formátu, obvykle spojené s pranostikou. První typ minucí se časem ukázal jako nepraktický a sešitové minuce plně převážily. Pokyny k pouštění krve žilou lze nalézt také v planetářích. Před rokem 1500 obsahovaly minuce jen seznam vhodných dnů k pouštění žilou, poté je nahradily minuce s úplným kalendářem. Minuce byly určeny pouze pro následující rok, nejednalo se tedy o věčné kalendáře. Tvořilo je

²⁵ Zdeněk Václav TOBOLKA, *Dějiny československého knihtisku v době nejstarší*, Praha 1930, s. 7.

²⁶ Petr VOIT, *Encyklopedie*; Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 167.

²⁷ Petr VOIT, *Encyklopedie*.

²⁸ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 167.

²⁹ Tamtéž, s. 167.

³⁰ Zdeněk URBAN, *Století*, s. 17.

³¹ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 168.

kalendárium, kde byly uvedeny pohyblivé i stálé církevní svátky, údaje vztahující se k danému roku jako zlaté číslo a nedělní písmena, astronomické údaje týkající se Slunce a Měsíce, vhodné doby k různým činnostem týkajícím se zemědělství, zahradnictví, lidského zdraví a hygieny.³² Hlavní částí byly samozřejmě návody k pouštění krve žilou, také zde byla nakreslena minuční figura, která vyznačovala místa na lidském těle, kde se má úkon provádět.³³ Nejstarší tištěná minuce je *Aderlasskalender* z roku 1456 nebo 1457,³⁴ pravděpodobně pochází také z mohučské dílny Johanna Guttenberga. Postupně od 16. století mizel rozdíl mezi minucí a kalendářem, především u knižních minucí. Minuce byly tištěny dvoubarevně a vycházely ve velkých nákladech. U sešitových minucí se objevuje i hojná výzdoba, především titulního listu a dále v záhlaví měsíců. V takové podobě se minuce udržela až do 18. století.³⁵

Jak již bylo uvedeno, kalendáře se tiskly, buď pouze na rok dopředu a jejich platnost byla právě jeden rok, nebo na více let, nejčastější byly stoleté, a třetí verzí byly věčné kalendáře sestavované pro delší časové úseky. Stoleté kalendáře uváděly informace týkající se planet, popis roku s ročními dobami, měsíční předpovědi počasí a různé doplňující informace zdravotního a zemědělského charakteru.³⁶ Věčné kalendáře byly založeny na jednom nebo dvou devatenáctiletých cyklech, bývaly doplněny tabulkami pro vypočítání měsíčních fází, uváděly zlaté číslo, seznam pohyblivých svátků. Byly použitelné pouze s kalendářovými pomůckami na vypočítání dat pohyblivých svátků, zejména Velikonoc.³⁷ Od konce 15. století přibývalo jednoletých kalendářů. Existovaly jednolistové i vícelistové kalendáře. Vícelistové verze byly tištěny v kvartovém a šestnácterkovém formátu.³⁸ Tištěné kalendáře obsahovaly několik částí, hlavní samozřejmě byla část s kalendářem, které bylo nejčastěji vytištěné černě a obsahovalo červeně zdůrazněné části, jako záhlaví měsíců, pořadová čísla a názvy dnů a podobně. Plná verze kalendářů také obsahovala části, které byly především před vynálezem

³² Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 595.

³³ Tamtéž, s. 595 – 596.

³⁴ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 168.

³⁵ Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 595.

³⁶ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 172.

³⁷ Tamtéž, s. 168.

³⁸ Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 426.

knihtisku psány jednotlivě, jako planetář, pranostika, dále části minucí, zvláště ty týkající se zdravotní péče.³⁹

Okolo poloviny 16. století se v Evropě objevily první kalendáře k psaní. Tyto obsahovaly volné listy většinou na pravé straně určené ke každodenním poznámkám čtenářů.⁴⁰ Současně s kalendářem k psaní se objevil „Hospodářský a kancelářský kalendář“, který měl určené rubriky k finančním poznámkám. Také se začal tisknout titulární kalendář, který navíc kromě obvyklých částí obsahoval seznam církevních nebo světských hodnostářů s uvedením jejich titulatury. Rodinné kalendáře obsahovaly navíc seznamy významných rodin panského a rytířského stavu na daném území. Dalším typem byly kalendáře vyrovnávací, které obsahovaly data dle kalendáře juliánského i dle nové zavedeného gregoriánského.⁴¹ Tištěné kalendáře přinášely čtenářům mnohem více informací než dříve, časté byly předpovědi počasí a rady pro hospodáře, jak se chovat při určitém počasí, pokyny pro vedení domácnosti týkající se vaření, péče o zahradu a rostliny.⁴² Velmi oblíbenými se staly historické kalendáře informující o historických událostech uvedených u každého dne roku. Často se nejednalo o doložené informace, spíše to byly výtahy z kronik nebo popisy pověstí.⁴³ Takové kalendáře se opět nazývají almanachy, což byly velmi obsáhlé svazky s aktuálními i historickými informacemi, například o válkách. Označují se také jako kalendáře ke čtení, protože v nich vycházela v omezeném rozsahu četba na pokračování, častým tématem četby byly války proti Turkům.⁴⁴

Kalendáře vycházely v počtu několika set až tisíc výtisků, přestože jejich cena byla neustále značně vysoká. Ke všeobecnému rozšíření přispělo vydávání kalendářů v národních jazycích. Od poloviny 17. století se kalendáře neustále více laicizovaly, např. údaje o planetách, zvěrokruh a podobně nahradil seznam konaných jarmarků v určitém roce, výročí narození panovníků, výročí důležitých historických událostí, jízdni řady.⁴⁵ Obecně byly všechny údaje týkající se předpovědí počasí, pranostik a další astrologické informace z kalendářů vytlačovány, přibývaly informace poučné,

³⁹ Tamtéž, s. 426.

⁴⁰ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 173.

⁴¹ Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 426.

⁴² Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 170.

⁴³ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 172.

⁴⁴ Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 426.

⁴⁵ Tamtéž, s. 426.

nejvíce zdravotně a hygienické, a i četba zábavného charakteru. Tiskly se kalendáře různého druhu, odborně zaměřené na určitou lidskou činnost, kalendáře pro ženy, cestovní kalendáře malých rozměrů, prstové kalendáře pocházející z francouzského prostředí tzv. *Mignon*.⁴⁶ Zájem o výtisky kalendářů nejvíce vzrostl od 19. století, kdy se snížily náklady na tisk velkým zlevněním papíru a tiskařské techniky, z tohoto důvodu se kalendáře dostaly skoro do každé domácnosti.⁴⁷ Začaly vycházet kalendáře různých sdružení a spolků, dělnické kalendáře, lidové a mnoho dalších druhů. Se snížením ceny výrobních nákladů a všeobecným rozšířením souvisí vysoké zisky z prodeje, např. Marie Terezie zavedla v rakouské monarchii daň z prodeje kalendářů.⁴⁸ Na tisk kalendářů se musela vydávat různá povolení, především v době zavedení knihtisku udělovaly povolení k tisku církevní organizace, později se této úlohy ujal stát. Tištěné kalendáře a minuce měly rovněž bohatou výzdobu, stejně jako dříve rukopisné, především z období baroka pocházejí velmi hezky provedené tisky. Na jejich deskách bývá nejčastěji zlatě vyobrazen zemský nebo císařský znak, desky bývaly vyrobeny ze starých usní, pergamenu nebo nejhodnější ze starého papíru. Především titulní listy byly vysoce umělecky ztvárněné, obsahovaly i miniatury, např. podobizny panovníků, ozdobné iniciály, různé velikosti písma či barevně odlišený nadpis.⁴⁹

Vedle kalendářů v knižní podobě existovaly v novověku i jiné kalendáře hmotného charakteru. Například z doby Rudolfa II. pocházejí *Vídeňské planetové hodiny*, které sestrojil Jost Bürgi v Praze okolo roku 1605. Na jejich zadní straně jsou kalendářové údaje.⁵⁰ O něco mladší jsou kalendářové hodiny z Augšpurku zhotovené okolo roku 1660. Nahoře na ozdobené kovové tabulce jsou umístěny hodiny, uprostřed jsou vyznačeny týdenní dny, na kotouči je možno nastavit denní datum, dole měsíc.⁵¹ Známým tvůrcem kalendářových pomůcek byl Erasmus Habermel, pražský výrobce nástrojů, jenž sestavil tabulky připomínající věčné kalendáře sloužící jako kalendářové pomůcky k určování denního data či data Velikonoc. Kalendářové údaje jsou rovněž na mechanickém globusu sestrojeném v Augšpurku v roce 1584.⁵² V současnosti se

⁴⁶ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 173.

⁴⁷ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 181.

⁴⁸ Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 427.

⁴⁹ Tamtéž, s. 427.

⁵⁰ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 218.

⁵¹ Tamtéž, s. 218.

⁵² Tamtéž, s. 174.

objevují různé technické pomůcky, podle kterých se dá určit datum i čas a nahrazují klasický papírový kalendář, např. kalendáře v hodinkách, v elektronických diářích, různé počítačové programy.⁵³ Klasický papírový kalendář s místem určeným na poznámky lze stále najít v každé domácnosti i organizaci a při nepřeborném množství druhů kalendářů není jeho nahrazení technickými přístroji ohroženo.

1.3 KALENDÁŘ V ČESKÝCH ZEMÍCH

Kalendář v českých zemích se vyvíjel v návaznosti s Evropou, především Německem, které český vývoj vždy ovlivňovalo. České kalendáře, minuce a jiné vznikaly samostatně, ale nezanedbatelnou část tvořily překlady z cizích jazyků především z němčiny. Jako většina tisků se k nám kalendáře poprvé dostaly s liturgickými knihami, které přinášeli křesťanští misionáři. Zde je poté opisovali a upravovali do českých verzí. Pravděpodobně nejstarším kalendářem vzniklým v českých zemích bylo kalendárium olomouckého horologia vznikající mezi léty 1136-1137.⁵⁴ Nejstarší kalendária pocházejí z církevního prostředí, hlavními tvůrci kalendárií i ostatních knih byli benediktini. Koncem 12. století vzniklo kalendárium v břevnovském klášteře, potom také u premonstrátů.⁵⁵ Styl kalendáře byl až na některá česká specifika stejný jako jinde v cizině, především se jednalo o čistě české svátky. Prvotní podoba českých kalendářů byla následující: každý měsíc měl vyhrazenou samostatnou stránku, název měsíce byl nadepsán v češtině, případně v latině. Některé názvy se časem pozměnily, ale v podstatě zůstávají stejné dodnes, jsou to leden, únor, březen, duben, máj, červen, červenec, srpen, září, listopad a prosinec. Kalendář obsahoval informace o počtu dnů kalendářního a lunárního měsíce, sluneční a měsíční reguláry. Dále zde byla uvedena denní data, zlaté číslo, nedělní písmena, datování římskými číslicemi a svátek na daný den, k některým dnům bývaly připojeny údaje o nešťastných dnech, znamení zvěrokruhu na každý den, začátky ročních dob, fáze měsíce, psí dny.⁵⁶

⁵³ Tamtéž, s. 175.

⁵⁴ Tamtéž, s. 175.

⁵⁵ Tamtéž, s. 175.

⁵⁶ Tamtéž, s. 176.

V Čechách se velice brzy objevil cisioján, od poloviny 12. století byly u nás zaváděny latinské cisiojány a všeobecně se zde udržely poměrně dlouhou dobu. Nejstarší české cisiojány byly sestavovány od 13. století, první pravděpodobně pochází z roku 1260. České cisiojány byly překvapivě vysoké úrovně, ale neobsahovaly tolik veršů jako latinské, patřily však k vůbec prvním v národních jazycích. Cisiojány se spíše než za opravdové kalendáře dají pokládat za mnemotechnické pomůcky pro zapamatování sledu svátků.⁵⁷ V cisiojánech z 15. století lze nalézt kromě veršů pomáhajících datování také jiné údaje, nedělní písmena, zlaté číslo, stupně slunce, postupně se tedy cisioján měnil v kalendář, tedy spíš zatím pouze planetář. Nejstarší český planetář *Planetář aneb vysvětlení nebeských znamení a přirozeností jejich od starých mudrců nebo hvězdami vyzkoumané* vznikl v roce 1440.⁵⁸ Byla v nich uvedená zdravotnická naučení vycházející z astrologických poznatků.

Mistři pražské univerzity skládali hvězdářské pranostiky pro většinu kalendářů, se zavedením úřadu veřejného astronoma vznikaly také kalendáře či pranostiky z učení pražského. Je dochována pranostika z roku 1445 pocházející od prvního veřejného astronoma Martina z Lenčice. Častými autory pranostik z učení pražského byli Václav z Pacova, Pavel z Příbramě nebo Jan Zahrádka.⁵⁹ Známymi autory kalendářových pranostik byli Jan Šindel a především přírodovědec, matematik a astronom Tadeáš Hájek z Hájku.⁶⁰

Samozřejmě i v českých zemích se kalendáře nejvíce rozšířily až po vynálezu knihtisku. Nejstarší tištěné kalendáře byly, jako jinde v Evropě, jednolistové nástěnné minuce. Prvním doloženým českým tiskem kalendáře je minuce na rok 1485, jejímž autorem byl Vavřinec z Rokycan, astronom pražské univerzity. Tento kalendář vytiskl Jana Alakraw ve Vimperku.⁶¹ Jedním z nejznámějších tiskařů minucí byl Pavel Olivetský.⁶² Nejstarší tisk vícestránkového kalendáře vznikl v roce 1489 v Plzni, jeho tiskařem byl Mikuláš Štětina, někdy nazývaný Bakalář.⁶³ Od 16. století postupně nahrazovaly nástěnné kalendáře knižní kalendáře, prvním takovým tištěným kalendářem

⁵⁷ Tamtéž, s. 176.

⁵⁸ Tamtéž, s. 176, 219.

⁵⁹ Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 426.

⁶⁰ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 177.

⁶¹ *Ottův slovník naučný* 13, 1888-1908, s. 782.

⁶² Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 177.

⁶³ Tamtéž, s. 176.

byla *Praktika kolínská* na rok 1493, která nebyla čistě českým textem, jedná se o překlad z němčiny, tvořilo ji šest stran. Každoročně vydávané *Praktiky kolínské* se rozšiřovaly a např. v roce 1497 měly dvojnásobný počet stran. Knižní kalendáře vydávalo mnoho tiskařů, jménem např. Pavel z Příbramě, Jan Stráněnský, Tadeáš Hájek z Hájků nebo Václav Zelotýn z Krásné Hory, který roku 1625 poprvé užil v názvu slovo „Kalendář“.⁶⁴ Velký podíl v Čechách vydávaných kalendářů zaujaly překlady z němčiny, dále byly přejímány již vydané kalendáře.⁶⁵

V raném novověku se u nás vydávalo vícero druhů kalendářů, jednalo se o několikastránkové almanachy i o jednolistové nástěnné minuce, zpočátku se tiskly v latině, poté nejvíce v češtině. Tyto kalendáře samozřejmě už obsahovaly pranostiky, naučení pro zemědělce, aktuální informace o válkách a jiných událostech. Tištěné almanachy k psaní jsou dochovány v českých zemích rovněž od 16. století, jejich text byl uveden na levé straně a vpravo byly vynechány stránky na poznámky.⁶⁶ Tyto kalendáře obsahovaly kompletní informace o kalendáriu s astronomickými údaji, zdravotnická naučení, rady pro zemědělce, aktuální informace o historických událostech, z tohoto důvodu byly mezi čtenáři velice oblíbené a vycházely ve vysokých nákladech. Tisky almanachů bývaly často věnovány různým bohatým osobnostem světským i církevním, od kterých za to tiskaři očekávali finanční příspěvek na tisk kalendářů.⁶⁷ Od 16. století se začaly do tisků kalendářů prosazovat i informace čistě užitkového lidového charakteru jako byly každoroční seznamy jarmarků v Království českém či přehledy dnů, kdy se konaly soudy. Stále více se také prosazovaly úryvky z novinových článků, které se umisťovaly do kalendářů a později se zvětšujícím se rozsahem byly psány k dalším doprovodným textům kalendáře.⁶⁸

Kalendář historický od univerzitního profesora, spisovatele a tiskaře humanistického zaměření Daniela Adama z Veleslavína z roku 1578 dosáhl značné obliby, zabýval se historickými událostmi českých dějin. Jeho opětovným vydáváním se zvyšovalo obecné povědomí o domácích dějinách.⁶⁹ Je nutné zdůraznit, že Veleslavínovy kalendáře

⁶⁴ *Ottův slovník naučný* 13, 1888-1908, s. 782.

⁶⁵ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 176 – 177.

⁶⁶ Tamtéž, s. 178.

⁶⁷ Tamtéž, s. 178.

⁶⁸ Tamtéž, s. 179 – 180.

⁶⁹ Zdeněk URBAN, *Století*, s. 17.

neobsahovaly vždy informace založené na pravdě, často byly plné různých pověstí, nepodložených informací z kronik a údajů přejatých z kalendářů v cizím jazyce.⁷⁰ Dalším vydavatelem byl básník a humanista Prokop Lupáč z Hlaváčova s jeho latinským *Deníkem českých událostí aneb Historickým kalendářem z roku 1584*.⁷¹ Na Veleslavína svou prací a vzápětí i její popularitou navázal obrozenecký tiskař Jan Rulík svým *Kalendářem historickým*.⁷²

Gregoriánská reforma, která proběhla v českých zemích roku 1583 na základě mandátu Rudolfa II., měla za následek spory katolíků s protestanty o jména českých světců v kalendářích. Vycházely tzv. toleranční kalendáře, kde byla uvedena data podle juliánského kalendáře ve zlomku s datem gregoriánským. Roku 1564 byla svěřena cenzura veřejných tisků, především novin, úřadu arcibiskupskému. Tehdy úřad zastával Antonín Brus z Mohelnice. Z roku 1594 pochází doporučení arcibiskupa Zbyňka Berky z Dubé, aby tiskaři žádali o povolení k veškerým vydávaným tiskům.⁷³ Po roce 1620 rapidně ubylo kalendářů od českých autorů z důvodu neustále se zvyšující cenzury ze strany státu i církve ve všech oblastech veřejné činnosti, tento úbytek byl alespoň částečně nahrazen překlady německých a polských kalendářů.

Gregoriánské reforma způsobovala časté spory, které se podařilo vyřešit až koncem 17. století, od té doby byl definitivně vydáván pouze kalendář podle gregoriánského datování.⁷⁴

Od 17. století klesala úroveň kalendářové tvorby, tento stav přetrvával i ve století osmnáctém. Především ubývalo zdobení kalendářů a podoba se zúžila na malé upravené knížičky obsahující v největší míře pouze kalendárium s místem na poznámky a s praktickými informacemi, jako byly např. jízdní řády, termíny zasedání soudů, nová státní nařízení a jiné.⁷⁵ Ke konci 18. století docházelo i v českých zemích k odstranění pranostik, astronomických údajů i zdravotnických naučení. S vývojem tiskařských technik a zlevněním papíru se kalendáře rozšířily samozřejmě i v českých zemích,

⁷⁰ *Knihopis českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století*, č. K00058; Olga FEJTOVÁ, *Veleslavínův Kalendář historický z majetku pražského rodu Dvorských z Gryfí Hory*, *Miscellanea* 15, 1998, s. 97-124.

⁷¹ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 178.

⁷² *Knihopis*, č. K15045.

⁷³ Milan KOPECKÝ, *Úvod do studia staročeských rukopisů a tisků*, Praha 1978, s. 61 an.

⁷⁴ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 179 – 181.

⁷⁵ *Tamtéž*, s. 179 – 180.

kalendáře byly určeny jak odborným skupinám, tak širokým vrstvám obyvatel, největšího rozšíření dosáhl kalendář hospodářský, dále existovaly kalendáře určené pro studenty, pracující a mnoho jiných. Obsažené informace rozšiřovaly svou působnost, jednalo se o informace různého charakteru i o zábavnou četbu.⁷⁶

Od 20. století začala kalendářová literatura v českých zemích upadat a byla nahrazena moderními metodami, kalendáře se dostaly do sdělovacích prostředků i do světa výpočetní techniky. Tištěné kalendáře se omezují na pouhé kalendárium, kde zůstalo místo pro poznámky a z astronomických údajů měsíční fáze či zatmění slunce, výzdobu tvoří většinou pouze fotografie. Existují plánovací, pracovní i odborné kalendáře, většinou stolní či nástěnné podoby.⁷⁷

⁷⁶ Tamtéž, s. 181.

⁷⁷ Tamtéž, s. 182.

2. LUDMILA SEDLČANSKÁ Z KARLOVA

2.1 ŽIVOT A DÍLO LUDMILY SEDLČANSKÉ

Tiskařství mělo v rodině Sedlčanských velkou tradici, bohužel není dochováno mnoho pramenů, aby se dalo s určitostí říci, zda je daná osoba v rodině správně zařazená. Všechny prameny se shodují na tvrzení, že zakladatelem tiskařské tradice rodiny byl Daniel Sedlčanský nejstarší. Jeho původ sahá do Sedlčan, odtud také pochází přídomek Sedlčanský, často je označován jako Rýmar, což je pravděpodobně jeho pravé jméno. Daniel Sedlčanský pracoval v tiskárně u Jiřího st. Melantricha z Aventina, roku 1581 získal občanství na Starém Městě Pražském a roku 1584 začal provozovat svou vlastní tiskárnu.⁷⁸ Daniel Sedlčanský nejst. vydával jako první novinové letáky a díla především polských autorů, např. Bartoloměje Paprockého z Hlohol.⁷⁹

Roku 1582 se oženil,⁸⁰ jméno manželky však není zcela jasné. Mohlo se jednat o Ludmilu Sedlčanskou, st., která se tiskařské práce neúčastnila, nebo velmi málo. Jako nástupce Daniela Sedlčanského však bývá uváděn Daniel Sedlčanský, st.⁸¹ nebo Jiří Sedlčanský.⁸² Daniel Sedlčanský nejst. údajně zemřel 1613, podle jiných pramenů vydal poslední knihu až 1619,⁸³ tisk „u Daniele Sedlčanského“ je doložen až do roku 1620.⁸⁴ V seznamu tiskařů K. Chyby je uveden Daniel st. působící v letech 1613 – 1620,⁸⁵ nejspíš se jedná také o Daniela nejst., u Daniela staršího se uvádí rok úmrtí 1632 nebo

⁷⁸ Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 782 – 783.

⁷⁹ Viz Příloha, *Přehled známých tiskařů Sedlčanských*.

⁸⁰ Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 782 – 783.

⁸¹ Tamtéž, s. 782 – 783.

⁸² Josef JIREČEK, *Rukověť literatury české*, Praha 1875, s. 211.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ *Knihopis*, č. K15958.

⁸⁵ Karel CHYBA, *Slovník knihtiskařů v Československu od nejstarších dob do roku 1860*, Příloha Sborníku Památníku národního písemnictví Strahovská knihovna 1 – 19, s. 232.

1633,⁸⁶ autor slovníku knihtiskařů zřejmě vycházel u určení data úmrtí Daniela staršího podle počátků tisků Jiřího Sedlčanského.⁸⁷

Po roce 1620 je v tisku přestávka až do začátku tisků Jiřího Sedlčanského, který tiskl v letech 1632 – 1637.⁸⁸ Jeho tvorbu představují především kalendáře. Na rok 1638 již existuje tisk kalendáře Ludmily Sedlčanské, není zde ale uvedeno „Ludmily Sedlčanské vdovy“.⁸⁹ Po Jiřím pokračoval v tiskařské činnosti Daniel mladší, který byl buď synem Jiřího nebo Daniela staršího, je znám jediným tiskem v roce 1648.⁹⁰

Naprosto jasné časové rozmezí působnosti má až Ludmila Sedlčanská z Karlova působící v letech 1651 – 1664.⁹¹ Jako její manželé jsou uváděni buď Jiří⁹² nebo Daniel⁹³ Sedlčanský. Někdy se o ní píše jako o „obstarožní vdově“, mohla by tedy být již manželkou Daniela staršího nebo Daniela mladšího.⁹⁴ Tiskárnu vedla „vdovským právem po Danielu Sedlčanském“, který asi zemřel roku 1648. Ludmila měla s manželem dvě děti, Daniela a Ludmilu. Daniel údajně zemřel na mor jako dvouletý společně se svým otcem roku 1648.⁹⁵ Podle jiných pramenů zemřeli také oba v roce 1648, ale padli při obraně Starého Města proti Švédům.⁹⁶ Ludmila nejmladší se pak stala tiskařským nástupcem své matky.⁹⁷

Ludmila Sedlčanská z Karlova někdy bývá označována přídomkem mladší.⁹⁸ Datum jejího narození není známo. Pocházela ze zámožné staroměstské šlechtické rodiny

⁸⁶ Miriam BOHATCOVÁ, *Nad Chybovým Slovníkem knihtiskařů*, Miscellanea oddělení rukopisů a vzácných tisků Národní knihovny v Praze 12, Praha 1971, s. 33 – 58.

⁸⁷ *Knihopis*, č. K17590.

⁸⁸ Karel CHYBA, *Slovník knihtiskařů*, s. 233.

⁸⁹ Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 782 – 783.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Miriam BOHATCOVÁ, *Nad Chybovým Slovníkem*, s. 33 – 58.

⁹² Čeněk ZÍBRT, *Z dějin českého knihtiskařství*, Praha 1939, s. 106 an.

⁹³ Milena BERÁNKOVÁ, *Český periodický tisk do roku 1918*, Dějiny československé žurnalistiky, Praha 1981, s. 23 – 25.

⁹⁴ Karel CHYBA, *Slovník knihtiskařů*, s. 231 - 233.

⁹⁵ Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 782 – 783.

⁹⁶ Josef VOLF, *Dějiny novinářství v Čechách v letech 1657 – 1718*, Český časopis historický 30, 1924, s. 74 – 94.

⁹⁷ Viz Příloha, *Přehled*.

⁹⁸ Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 782 – 783.

Kapounů z Karlova.⁹⁹ Kapounové pocházeli ze třech větví – z Karlova, ze Smiřic a ze Svojkova. Všechny tři rody dosáhly většího významu před rokem 1620. Kapounové z Karlova získali svůj přídomek a erb v roce 1597. Erb tvoří „modrý štít, u spodku tři malé zlaté pahrbky, na nichž kapoun na hlavě s bílým pazourem, maje v pysku zlatý prsten s rubínem obrácený doprava, dále je zde helma s bílými a modrými příkrývadly a korunou, na níž stojí kapoun“.¹⁰⁰ Otcem Ludmily Sedlčanské byl Matěj Kapoun z Karlova, matkou Mariana, rozená Bečvářka.¹⁰¹

Od roku 1654 Ludmila usilovala o titul dvorské tiskařky. Roku 1656 koupila z dědictví po matce dům, do kterého přemístila tiskárnu. Dne 5. ledna 1657 se stala dvorskou impresorskou.¹⁰² Dvorský či dvorní impresor byl titul propůjčovaný samotným císařem, takový tiskař vlastnil privilegium k tisku dvorských zakázek.¹⁰³ Toto privilegium před Ludmilou Sedlčanskou patřilo tiskaři Urbanu Baltazarovi Goliášovi, kterému se po její smrti opět vrátilo z důvodu nekvalitního tisku sněmů, tedy kvůli častému vkládání lístků s opravami do vytištěných knih.¹⁰⁴

Ludmila tiskla oznámení, patenty, dekrety, sněmovní artikuly, kalendáře a náboženské písně,¹⁰⁵ mnoho tisků se nedochovalo. Roku 1657 si podala žádost o povolení tisku Obnoveného zřízení zemského, toto privilegium ji uděleno nebylo.¹⁰⁶ Zato 8. ledna 1658 získala privilegium k tisku periodických novin *Ordinari Wochentliche Postzeitungen*,¹⁰⁷ název noviny byl často měněn. Noviny měly být tištěny v německém jazyce a vycházet dvakrát až třikrát do týdne. Navíc Ludmile bylo uděleno Českou dvorskou kanceláří povolení k zasílání tištěných novin poštou.¹⁰⁸ Ludmila Sedlčanská z Karlova se tak stala prvním právoplatným tiskařem periodických novin

⁹⁹ Josef VOLF, *Dějiny novin v Čechách do roku 1848*, Duch novin – časopis pro studium novin a péči o novinařinu, 1930, s. 52 – 86.

¹⁰⁰ August SEDLÁČEK, *Českomoravská heraldika II.*, Praha 1925, s. 465.

¹⁰¹ Josef VOLF, *Dějiny novin*, s. 52 – 86.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ Miriam BOHATCOVÁ, *Nad Chybovým Slovníkem*, s. 33 – 58.

¹⁰⁴ Josef VOLF, *Dějiny novinářství*, s. 74 – 94.

¹⁰⁵ Viz Příloha, *Soupis tisků Ludmily Sedlčanské*.

¹⁰⁶ Josef VOLF, *Dějiny novin*, s. 184.

¹⁰⁷ Zdeněk ŠIMEČEK, *Rozšíření novin v českých zemích v 17. a na počátku 18. století*, Československý časopis historický 1979, s. 545 – 554.

¹⁰⁸ Josef VOLF, *Dějiny novinářství*, s. 74.

v Čechách, není ale jasné zda svého práva využila, protože se nedochoval žádný výtisk.¹⁰⁹

Tiskárna Sedlčanských se nacházela na Starém městě Pražském, v křesťanském Tarmarku v Uhelné ulici v domě U Mrázů. Dnes se tento dům 504 nachází v Melantrichově ulici č. p. 5 nebo Havelské č. p. 17.¹¹⁰

Ludmila Sedlčanská zemřela roku 1664, podle datace vycházení a tisku sněmovních artikulů se tak muselo stát někdy mezi 20. červnem a 21. listopadem.¹¹¹

2. 2 POKRAČOVATELÉ LUDMILY SEDLČANSKÉ

Dcera Ludmila Sedlčanská nejmladší se po smrti matky 1664 ujala rodinné tiskárny. Její přídomek zněl ze Šarfenberka (Scharfenberka), který měla společný se svým otcem a bratrem. Jméno Sedlčanská získala po svém praotci.¹¹² Je zajímavé, že její jméno zní ze Šarfenberka po otci, protože jejím otcem musel být Sedlčanský ze Starého města pražského.¹¹³ U Ludmily ze Šarfenberka je znám rok narození 1620 i rok úmrtí 1685.¹¹⁴

Ludmila byla dvakrát vdaná, vždy za příslušníky jiného povolání. Jejím prvním manželem byl střihač sukna¹¹⁵ nebo pekař¹¹⁶ Michálek, druhým německý písař Václav August Fabricius z Turnova, kterého si vzala 18. února 1670 ve věku 49 let.¹¹⁷ S prvním manželem měla syna Daniela Michálka narozeného roku 1635.¹¹⁸

Ludmila ze Šarfenberka nemohla vést tiskárnu vdovským právem, protože nebyla vdovou po tiskaři. To vyvolávalo hned od jejích počátků spory mezi tiskaři. Jejím největším konkurentem byl malostranský tiskař Jan Arnolt z Dobroslavína.¹¹⁹ V tisku Ludmila nejmladší pokračovala záhy po smrti matky, ale prostřednictvím svých faktorů

¹⁰⁹ Josef VOLF, *Dějiny českého knihtisku do roku 1848*, Praha 1926, s. 75 – 79.

¹¹⁰ Miriam BOHATCOVÁ, *Nad Chybovým Slovníkem*, s. 33 – 58.

¹¹¹ *Knihopis*, č. K00436, K00437.

¹¹² Josef VOLF, *Dějiny novinářství*, s. 74 – 94.

¹¹³ Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 782 – 783.

¹¹⁴ Karel CHYBA, *Slovník knihtiskařů*, s. 232.

¹¹⁵ Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 782 – 783.

¹¹⁶ Josef VOLF, *Dějiny českého knihtisku*, s. 75 – 79.

¹¹⁷ Josef VOLF, *Dějiny novinářství*, s. 74 – 94.

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ Milena BERÁNKOVÁ, *Český periodický tisk*, s. 23 – 25.

pod firmou „dědici Daniele Sedlčanského“¹²⁰. Sama Ludmila je uvedena pouze v tiscích z let 1667 – 1669, a to pouze jako dedikátor. Tisky z období 1665 – 1667 byly vydány „u dědiců Daniele Sedlčanského“ od Adama Kastnera¹²¹ nebo od Dominika Schmieda¹²² a Ludmila Sedlčanská zde nebyla uvedena vůbec. Z produkce „dědiců Daniela Sedlčanského“ pocházejí skoro výhradně jen kalendáře.¹²³

Faktor Dominik Schmied u Ludmily pracoval v letech 1665 – 1672.¹²⁴ Kvalita tisků Ludmily ze Šarfenberka postupně upadala. Jelikož nebyla vyučena ani nebyla vdovou po tiskaři, ztrácela postupně zakázky na tisky, postupně přestala tisknout i noviny. Jelikož bylo konstatováno, že živnost po dobu celého svého působení vedla protiprávně, bylo zakázáno faktoru Schmiedovi pod pokutou 200 zlatých, aby u ní pracoval. Schmied proto odešel pracovat k Janu Arnoltovi z Dobroslavína a Ludmila živnost na čas přerušila.¹²⁵ V roce 1673 si podala žádost o privilegium dvorské tiskařky, ale neuspěla a titul zůstal Arnoltovi.

Syn Ludmily ze Šarfenberka Daniel Michálek se vyučil tiskařskému řemeslu.¹²⁶ Jelikož nebyla jeho matce přiznána právoplatná živnost, nastoupil 1672 vojenskou službu. Již roku 1673 se vrátil k tiskařině, měšťanství Starého Města Pražského získal 1679. Od roku 1683 usiloval o získání titulu dvorského tiskaře, čehož v roce 1688 po smrti Jana Arnolta z Dobroslavína dosáhl.¹²⁷ Daniel Michálek pak tiskl kalendáře, písně, články a různé texty, také noviny - tiskl německé noviny a z jeho dílny pocházejí první *České noviny* z roku 1688.¹²⁸ Noviny se tehdy nepovažovaly za důležité, proto byly tištěny na nekvalitním papíře a většina se jich nedochovala.¹²⁹

Daniel Michálek zemřel v roce 1689, tiskárnu převzala jeho vdova Eva Poxina Michálková, která se stala již v témže roce dvorskou tiskařkou.¹³⁰ V její tiskárně se

¹²⁰ Viz Příloha, *Přehled*.

¹²¹ NA Praha, APA I., kniha č. 2300.

¹²² *Knihopis*, č. K04503.

¹²³ *Knihopis*.

¹²⁴ Josef VOLF, *Dějiny novinářství*, s. 74 – 94.

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 782 – 783.

¹²⁷ Miriam BOHATCOVÁ, *Nad Chybovým Slovníkem*, s. 33 – 58.

¹²⁸ Petr VOIT, *Encyklopedie*, s. 782 – 783.

¹²⁹ Josef VOLF, *Dějiny novinářství*, s. 74 – 94.

¹³⁰ Karel CHYBA, *Slovník knihtiskařů*, s. 281.

tiskly sněmovní artikuly a především množství kalendářů. Evě Poxině nebylo potvrzeno vdovské právo k živnosti. Tiskárnu provozovala do roku 1696, v tomto roce se vdala za faktora své tiskárny Petra Antonína Benneka,¹³¹ který tiskl kalendáře, písně a náboženské texty.¹³² Petr Antonín Bennek ukončil v roce 1709 knihtiskařskou tradici v domě Sedlčanských, když přežil svou manželku.¹³³ Pravděpodobně prodal tiskárnu Karlu Ferdinandovi Arnoltu z Dobroslavína, který zde pokračoval v knihtisku.¹³⁴

¹³¹ Tamtéž, s. 55 – 56.

¹³² *Knihopis*.

¹³³ Josef VOLF, *Dějiny českého knihtisku*, s. 75 – 79.

¹³⁴ *Knihopis*.

3. POPIS A ROZBOR KALENDÁŘŮ

Ludmila Sedlčanská z Karlova tiskla v 50. a 60. letech 17. století kalendáře dvou autorů. Jednalo se o překlady z německého jazyka dvou tehdejších významných tvůrců kalendářů Michala Kruegenera a Hermanna de Werwe Essenského.¹³⁵ V obou případech se jednalo o hospodářské kalendáře k psaní. První kalendář, který vytiskla Ludmila Sedlčanská, byl už v roce 1637 *Kalendář hospodářský a kancelářský ku potřebě ouředníkům, písařům, prokurátorům, kupcům a obchody všelijaké vedoucím* od českého autora Jana Františka Urtyky.¹³⁶

Překlady hospodářských kalendářů Hermanna de Werwe byly vytištěny mezi léty 1650-1661, některé výtisky chybějí, v příslušných letech nebyly vůbec tištěny.¹³⁷ Tisky Ludmily Sedlčanské kalendářů Michala Kruegenera pocházejí z let 1658-1660, jedná se o první české překlady jeho více než padesáti německých kalendářů.¹³⁸ V kalendářích na roky 1664 a 1665 je uveden autor Michal Kruegener a tiskař Ludmila Sedlčanská z Karlova, „impresorka dvorská“.¹³⁹ Tisku se pravděpodobně již tehdy věnovala dcera Ludmila Sedlčanská ze Scharfenberka a užívala privilegium své matky.

3. 1 KALENDÁŘE HERMANNA DE WERWE

3. 1. 1. Celkový vzhled

Kalendáře Hermanna de Werwe vydávané Ludmilou Sedlčanskou měly přibližně formát velikosti papíru A5 a vzhled malé knihy, všechny měly stejný počet listů od 38 do 40, stránky nejsou číslovány ani jinak označeny.¹⁴⁰ Většina těchto kalendářů má vevázané volné listy bez potisku určené na poznámky k psaní. Kalendáře jsou vytištěny na papíře. Písmem těchto kalendářů je novověká fraktura.¹⁴¹ Jazyk je český, pouze

¹³⁵ *Knihopis*.

¹³⁶ Příloha, *Soupis*, č. 38.

¹³⁷ *Knihopis*, č. K16972 – K16981.

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ Příloha, *Soupis*, č. 16 – 17.

¹⁴⁰ Příloha, *Soupis*, č. 39 – 47.

¹⁴¹ Ivan HLAVÁČEK – Jaroslav KAŠPAR – Rostislav NOVÝ, *Vademecum pomocných věd*

některé většinou odborné výrazy jsou v latině, jedná se o češtinu s tehdejšími zvyklostmi, např. písmeno *u* se vyskytuje v podobě *v*, písmeno *j* má podobu *g* nebo *i*, všechna *w* nahrazují *v*, jazyk obsahuje další dobové prvky, interpunkce ještě není plně ustálena, stejně jako psaní velkých a malých písmen.

Vazba těchto knížek byly vyrobeny ze starého papíru, v případě kalendářů Ludmily Sedlčanské se jednalo o staré noty písniček, které dříve vydávala. Jednotlivé listy not byly k sobě slepené a obalené červeným papírem, který tvořil vrchní vrstvu.¹⁴² Na takto upravených červených deskách bylo zlatě raženo: na přední straně byl uprostřed různých lisovaných zvířecích a rostlinných ornamentů malý znak habsburského orla¹⁴³ a většinou ještě nadpis *Kalendář spsaný k Létu Páně* etc., okolo znaku byly do čtverce napsány arabské číslice označující rok, pro který byl kalendář vydán.¹⁴⁴

Na zadní straně se nacházely většinou stejné ornamenty jako na přední, ale ve znaku byl vyražený český lev. Přibližně od roku 1659 se změnil vyražené ornamenty, na přední straně někdy byla umístěna velká orlice se čtvrceným srdečním štítkem – císařský znak,¹⁴⁵ bez nápisů i určení roků. Někdy byl umístěn na přední straně v malém znaku uprostřed ornamentů portrét panovníka s monogramem, rovněž bez určení názvu i roků. Na zadní straně byl v obou případech uprostřed ornamentů portrét panovníka s jeho monogramem.¹⁴⁶

3. 1. 2. Titulní list

Text titulních listů a celých kalendářů byl zarovnán na střed a umístěn do ozdobného přibližně 2 cm širokého rámečku. Titulní list prvního z kalendářů Hermanna de Werwe na rok 1651 obsahuje text: *S pranostikou hvězdářskou Kalendář hospodářský a kancelářský ku potřebě úředníkům, písařům, prokurátorům, kupcům a obchody všelijaké vedoucím, s pilností sepsaný a vydaný od Heřmana de Werwe Essenského fryzia, někdy kurfiršta mohučského hvězdáře k Létu Páně M. DC. LI.*

historických, Praha 2004, s. 25 – 116.

¹⁴² Příloha, *Soupis*, č. 18.

¹⁴³ *Ottův slovník naučný* 25, 1909, s. 270.

¹⁴⁴ Viz Příloha, *Obrazová příloha*, č. 1.

¹⁴⁵ *Ottův slovník naučný* 25, 1909, s. 270.

¹⁴⁶ Viz Příloha, *Obrazová příloha*, č. 1.

Po přestupném třetímu s obzvláštním J. M. Císařské osvobozením. Spovolením duchovní vrchnosti vytištěný v Starém městě Pražském u Lidmilly, pozůstalé vdovy po Danielovi Sedlčanském.¹⁴⁷ Slovo kalendář má ozdobnou majuskulu „K.“ Část názvu kalendáře *Kalendář hospodářský a kancelářský ku potřebě úředníkům*, jméno autora, rok římskými číslicemi, text s obzvláštním J. M. Císařské osvobozením a vytištěný v Starém městě Pražském jsou zvýrazněny různě velkým červeným písmem, ostatní text je proveden černě. Letopočet, na který byl kalendář určen, byl vždy napsaný římskými číslicemi s tečkou a nahoře oddělený jednoduchou čárou od ostatního textu. Text týkající se povolení duchovní vrchností a vydavatelky byl vždy oddělen ozdobnou čárou.¹⁴⁸

Text titulního listu se postupně měnil. Ke jménu autora a jeho funkci přibýlo u kalendářů na léta 1653-1656 *nyň hraběte Ostfryšského hvězdáře*.¹⁴⁹ Na rok 1656 bylo zmíněno autorových 72 let a čtyřicetileté vydávání kalendářů.¹⁵⁰ Jméno vydavatelky bylo zkráceno od kalendáře na rok 1653 na *u Lidmilly Sedlčanské, vdovy*,¹⁵¹ od tisku na rok 1660 bylo jméno vydavatelky změněno na *u Lidmilly Sedlčanské Impressorky dvorské*.¹⁵² Kalendář na rok 1655 byl vydán k *předivnému Letu Páně M. DC. LV. hrudnému a po přestupném třetímu*.¹⁵³

3. 1. 3. Základní informace

Úprava všech kalendářových listů je přehledná, důležité texty a nadpisy jsou vytištěny červeně a ostatní text černě, všechny stránky mají ozdobný rámeček. Vlastní obsah kalendáře začíná věnováním, datací různými způsoby a vysvětlivkami ke značkám uvedeným v kalendáriu. Věnování na rok 1651 zní: *kalendář nový s pranostikou hvězdářskou, s pilností sepsaný a vydaný ku poctivosti a jménu vysoce*

¹⁴⁷ Příloha, *Soupis*, č. 37.

¹⁴⁸ Viz Příloha, *Obrazová příloha*, č. 2.

¹⁴⁹ Příloha, *Soupis*, č. 39 – 42.

¹⁵⁰ *Od Heřmana de Werwe Essenského fryzya, někdy kurffiršta Mohuckého, nyň hraběte Ostfryšského hvězdáře, věku jeho 72. a kalendářův vydávání 40 let.*

¹⁵¹ Příloha, *Soupis*, č. 39.

¹⁵² *Privilegium dvorské tiskařky bylo Ludmile Sedlčanské uděleno roku 1657; Petr VOIT, Encyklopedie, s. 783.*

¹⁵³ Příloha, *Soupis*, č. 41.

urozeným svatě římské říše hrabatům, a panům panům urozeným panům panům urozeným a statečným rytířům etc.[et cetera] J[eho] M[ilosti] Římského císaře, Uherského a Českého krále etc. Tejné i jiným raddám, komorníkům, královským místodržícím, a nejvyšším panům ouředníkům v království Českém etc. panům panům mne milostivým, jich milostem.¹⁵⁴ Kalendář na rok 1653 věnuje autor *nejdůstojnějšímu a vysoce osvícenému knížeti a pánu, panu Arnoštovi svatě římské církve, titul: s. pratedys presbytero, kardinálu z Harrachu, arcibiskupu pražskému, stolice svatě apoštolské rozenému legátu a knížeti, království českého primasu, J[eho] M[ilosti] C[isařské] skutečné tejné raddě, řádu křížovníkův s červenou hvězdou v Čechách, Moravě, Slezsku a Polšské generálnímu mistru etc. mému milostivému knížeti a pánu.*¹⁵⁵ Na rok 1654 je věnování *hraběti Václavu z Vacínova, pánu na Konopišti* atd.¹⁵⁶ V roce 1655 kalendář Ludmila Sedlčanská připsala *hraběti Ferdinandovi Arnoštovi z Valdštejna, pánu na Zvířeticích* atd.¹⁵⁷ Všechny další roky jsou věnovány výhradně Arnoštu z Harrachu a jeho titulatura se opakuje, nepatrně se mění pouze jeho oslovení. Autor osobnostem, kterým kalendář věnuje, přeje šťastný, pokojný, zdravý, nebo také hojný a veselý nový rok a dává jim boží požehnání. Poté následuje zkrácené jméno autora a v některých také jméno vydavatelky Ludmily Sedlčanské z Karlova.¹⁵⁸

Na první straně jsou ještě uvedeny datace s upřesněním, o jaký se jedná rok, pomůcky k vypočítání dat Velikonoc a významných svátků. Každý kalendář obsahuje tyto údaje o počítání roku: *od stvoření světa, od potopy světa, od prvního německého císaře Karla Velikého, od začátku Juliánského kalendáře, od napravení kalendáře, od korunování Ferdinanda III. na římského císaře,*¹⁵⁹ *krále uherského,*¹⁶⁰ *krále českého,*¹⁶¹ *od korunování Ferdinanda IV. na krále uherského*¹⁶² *a krále českého.*¹⁶³ V dalších letech se střídavě objevuje počítání od začátku Juliánského kalendáře a

¹⁵⁴ Příloha, *Soupis*, č. 38.

¹⁵⁵ Příloha, *Soupis*, č. 30.

¹⁵⁶ Tamtéž, č. 40.

¹⁵⁷ Tamtéž, č. 41.

¹⁵⁸ Tamtéž, č. 45.

¹⁵⁹ Tj. 22. 12. 1636; Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 626.

¹⁶⁰ Tj. 8. 12. 1625; Tamtéž, s. 626.

¹⁶¹ Tj. 26. 11. 1627; Tamtéž, s. 626.

¹⁶² Tj. 16. 6. 1647; Tamtéž, s. 626.

¹⁶³ Tj. 5. 8. 1646; Tamtéž, s. 626.

od Karla Velikého a přibývá datace *od panování arciknížat slavného domu rakouského a od slavného vítězství na Bílé Hoře před Prahou*. Od roku 1659 mizí počítání od korunování obou Ferdinandů a objevuje se počítání *od korunování Leopolda I. na císaře římského,¹⁶⁴ krále uherského¹⁶⁵ a krále českého.¹⁶⁶*

Kalendáře Ludmily Sedlčanské obsahují tyto pomůcky k počítání: zlaté číslo,¹⁶⁷ sluneční kruh,¹⁶⁸ římský počet, epakty měsíční,¹⁶⁹ nedělní písmeno¹⁷⁰ a masopustní neděle a dni. Epakty, nedělní písmena a masopustní neděle v kalendářích vydávaných od roku 1659 obsahují dvě číslice, podle starého a nového datování.¹⁷¹ Po těchto údajích následuje poznámka o řádném uvedení všech ostatních svátků dle evangelia v kalendáriu u jednotlivých dnů.

Další strana obsahuje vysvětlení nebeských astronomických údajů se symboly pro jejich zkracování v kalendáři, rozdělené do čtyř částí. První částí je *Vysvětlení charakterů¹⁷²* obsahující symboly pro fáze měsíce: *nový měsíc, čtvrt první, plný měsíc a čtvrt poslední* a symboly pro pouštění žilou: *pouštění žilami, pouštění výborné, pouštění baňkami*. Druhá část obsahuje text se symboly pro *Charaktery sedmi planet a jejich aspekty,¹⁷³* tehdy známých sedm planet se nazývalo: *Hladolet zlý (Saturn),¹⁷⁴ Jupiter dobrý, Smrtonoš zlý (Mars),¹⁷⁵ Slunce dobré, Měsíc dobrý, Venuše dobrá a Dobropán dobrý (Merkur).¹⁷⁶* Aspekty planet existovaly tyto *proti sobě patření, tréhranné patření, čtverhranné patření, šestihranné patření, východní, západní, directus a retrogradus*. Jsou to důležitější polohy planet vzhledem ke slunci nebo měsíci.¹⁷⁷ Třetí

¹⁶⁴ Tj. 18. 7. 1658; Tamtéž, s. 626.

¹⁶⁵ Tj. 27. 6. 1655; Tamtéž, s. 626.

¹⁶⁶ Tj. 14. 9. 1656; Tamtéž, s. 626.

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 239.

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 233.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 241.

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 234.

¹⁷¹ *Datování podle juliánského a gregoriánského kalendáře ve zlomku.*

¹⁷² Příloha, *Soupis*, č. 46.

¹⁷³ Tamtéž, č. 46.

¹⁷⁴ Jan GEBAUER, *Slovník staročeský I*, Praha 1903, s. 419.

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 34.

¹⁷⁶ Tamtéž, s. 273.

¹⁷⁷ Srovnej, např. Josip KLECZEK - Zdeněk ŠVESTKA, *Astronomický a astronautický slovník*,

část obsahuje *Dvanácte znamení nebeských*,¹⁷⁸ jedná se o znamení zvěrokruhu, která byla nazvána stejně jako známe dnes. Poslední část týkající se astronomických jevů je *O zatměních*,¹⁷⁹ v této části je uvedeno zda, případně kolikrát bude k vidění zatmění v následujícím roce buď Měsíce, Slunce nebo obou nebeských těles, také pro jakou část země budou viditelná, také jsou zde určené termíny, kdy zatmění nastane.¹⁸⁰

3. 1. 4. Kalendárium

Samotné kalendárium se skládá přibližně ze 40 listů, za každým potištěným listem je ponechán celý list prázdný určený na poznámky.¹⁸¹ Kalendárium vždy začíná zvýrazněným červeným nadpisem *Začátek kalendáře*.¹⁸² Pokud rok nezačíná v neděli, bývá na prvním listě vyobrazen aktuálně vládnoucí panovník se svými atributy, pokud rok začíná nedělí, není již na prvním listě na žádné zobrazení místo. Kromě prvního, každý list obsahuje sedmidenní týden. Každý týden vždy začíná nedělí a každý rok 1. lednem.¹⁸³ Dny v týdnu po sobě následují v pořadí: *neděle, pondělí, outery, středa, čtvrtek, pátek a sobota*. Rok se skládá z 12 měsíců: *Januarius-leden, Februarius-únor, Martius-březen, Aprilis-duben, Majus-květen, Junius-červen, Julius-červenec, Augustus-srpen, September-září, October-říjen, November-listopad, December-prasinec*.¹⁸⁴ Stránky jsou nadepsány pravidelně se střídajícím latinským a českým nápisem označujícím daný měsíc, např. první týden je označen *Dies Ianuarii* a druhý týden nese označení *Dnové ledna*, třetí opět *Dies Ianuarii*, atd. Pod tímto nápisem je na začátku každého měsíce uvedeno českolatinskou větou s římskou číslovkou, kolik má daný měsíc dní. Měsíc únor měl 28 dní, v přestupném roce 29 dní, den navíc se nazýval *přestupný den* a bylo k němu přiděleno stejné denní písmeno jako k následujícímu 1. březnu. Kalendáře obsahují většinu důležitých údajů i v latinském

Praha 1963, s. 34.

¹⁷⁸ Příloha, *Soupis*, č. 46.

¹⁷⁹ Tamtéž, č. 46.

¹⁸⁰ Viz Příloha, *Obrazová příloha*, č. 4.

¹⁸¹ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 178.

¹⁸² Příloha, *Soupis*, č. 46.

¹⁸³ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 333.

¹⁸⁴ Přehled názvů měsíců a jejich význam; Jaroslav KUCHAR – Slavomír UTĚŠENÝ, *Čeština všední i nevšední*, Praha 1972, s. 181 – 183.

jazyce. Každá stránka je rozdělena do třech sloupců, v prvním sloupci je česky uvedeno, o který se jedná den, pod názvem dne je číslovka označující datum s denními, respektive nedělními písmeny.¹⁸⁵

Vedle data je uveden svátek na příslušný den, většina svátků je vytištěna černě, červeně jsou vyznačeny jen některé významné svátky a dny, jako např. suché dny, přestupný den, vigilie některých svátků, neděle, svátky související s Velikonocemi.¹⁸⁶ Umístění svátků se během sledovaných deseti let radikálně nezměnilo, změny nastávají pochopitelně v období okolo Velikonoc, kdy se jednotlivé svátky světců buď posouvají, nebo jsou zcela na daný rok zcela vypuštěny. Jména světců přidělená na určitý den se mění, většinou se jedná o zahraniční světce, především německých a latinských jmen.¹⁸⁷ Názvosloví nedělí je v kalendářích počátku padesátých let uváděno spíše česky, později se názvy postupně sjednocují, takže jsou všechny neděle uvedeny správně latinsky s co nejpřesnějším názvem,¹⁸⁸ jména světců se také upřesňují, např. přibývají za jména zkratky pro panny, mučedníky atd. Např. svátek *Jana Zlatoústého* se změnil z obecnějšího svátku *Chrysóstoma*. Také jsou obsaženy některé stejné svátky v jediném kalendáři vícekrát - jako příklad může sloužit trojice „ledových mužů“, tedy svátky *Pankrácia*, *Servácia* a *Bonifácia*, které po sobě následují, někdy je svátek *Bonifácia* nahrazen svátkem *Kristiána*, ale v každém roce má Bonifác svátek ještě samostatně 5. června, stejně jako Servác 19. června.¹⁸⁹ Svátky světců jsou většinou úplně jiné než má dnešní kalendář, stejná data a názvy zůstaly pouze u významných svátků, např. svátky apoštolů, sv. Václava, Jiřího, Silvestra, Kateřiny apod.¹⁹⁰

Ke každému dni je pod datem, denním písmenem a svátkem napsáno, jaká se daný den stala historická událost, rozsahem odpovídá maximálně čtyřem řádkům. Jedná se o události, většinou vytažené z kronik, týkající se válek, panovnické rodiny, hospodářských událostí i událostí z kulturního či církevního života.¹⁹¹ Vždy je u dané události uveden i rok, kdy se událost měla odehrát. Události se v počátcích tisků kalendářů Ludmily Sedlčanské většinou opakovaly, později se různě střídaly a vznikaly

¹⁸⁵ Viz Příloha, *Obrazová příloha*, č. 5.

¹⁸⁶ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 89 – 95.

¹⁸⁷ Tamtéž, s. Příloha, *Soupis*, č. 37 – 47.

¹⁸⁸ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, s. 912.

¹⁸⁹ Příloha, *Soupis*, č. 37 – 47.

¹⁹⁰ Dnešní kalendář byl stanoven po Druhém vatikánském koncilu.

¹⁹¹ Viz Příloha, *Obrazová příloha*, č. 5.

nové. K 1. lednu je v tisících padesátých let uvedeno, že v roce 1282 v Praze u sv. Jiří krev z Božího umučení tekla,¹⁹² až v šedesátých letech je záznam o vynalezení knihtisku Janem Guttenbergerem v Mohuči roku 1440.¹⁹³ K 2. lednu je v 50. letech stejný záznam o vynálezu knihtisku, v 60. letech záznam o velkém zemětřesení roku 1117 a zpráva o krvi z Božího umučení je uvedena u 10. ledna.¹⁹⁴ Je zřejmé, že informace nejsou příliš spolehlivé. Kalendáře obsahují často informace o zemětřeseních, velké úrodě, nebo naopak neúrodě, o smrti, narození či korunování panovníků či jejich dětí, o vyhoření, povodních, založení, obléhání měst, různé bitvy. Časté jsou i vymyšlené fantastické události, např. v kalendáři na rok 1660 je uvedeno u 15. ledna *Markéta hrabinka holandská třista šedesáte synův porodila / 1314*,¹⁹⁵ nebo u 19. února *v Bavorách narodilo se dítě s 12 hlavami / 1415*.¹⁹⁶

Druhý sloupec obsahuje některé symboly vysvětlené na úvodních stranách, předpověď počasí a astronomické jevy na každý den, je zde také volné místo pro drobné poznámky. U každé neděle je uvedena na jeden řádek věta nebo slovní spojení vyňaté z evangelií, zkráceně se zde nachází poznámka, ve kterém evangeliu se nachází, např. u neděle 30. června 1660 *Člověk jeden / Luk: 14*.¹⁹⁷ U každého dne je vlevo černě vytištěn reálný symbol pro znamení zvěrokruhu, nejméně každé dva dny po sobě jdoucí mají stejné znamení, nejvíce však čtyři dny v řadě. Vedle nich jsou červené symboly označující vhodnost pouštění žilou, fáze měsíce, charaktery planet s jejich aspekty, případně hodiny a minuty, kdy bude jev pozorovatelný.¹⁹⁸ Napravo je černě napsáno, jaké se očekává počasí, např. *vlhko, slunečno, světlost, sněžné povětrí, větrno, sníh, nestálo, jasno, mrazivý, mírno, déšť, chladný, oblačno, kalno, krupobití* atd.

U některých dnů chybí údaj o počasí, který je nahrazen krátkým textem vepsaným do několika dnů, např. na rok 1660 je vepsáno do čtyř květnových dnů *Což to není veliká – hanba – že žádný druhému – ruky nepodá*.¹⁹⁹ U některých dnů jsou ještě červeně vytištěny krátké věty s církevní a biblickou tematikou nebo krátká přísloví,

¹⁹² Příloha, *Soupis*, č. 41.

¹⁹³ Tamtéž, č. 45.

¹⁹⁴ Tamtéž, č. 45.

¹⁹⁵ Tamtéž, č. 45.

¹⁹⁶ Tamtéž, č. 45.

¹⁹⁷ Tamtéž, č. 45.

¹⁹⁸ Viz Příloha, *Obrazová příloha*, č. 5.

¹⁹⁹ Příloha, *Soupis*, č. 45.

naučení či upozornění a také významné události na daný den, např. *soud dvorský, soud komorský, soud zemský, suché dni, letnice*. Některé věty jsou zapsány do více dnů a bývají rýmované, např. *z praktik i jiných podvodů, jeden má zisk, druhý škodu*.²⁰⁰

Třetí část obsahuje tři tenké sloupečky nadepsané písmeny: *fl.* (floreny), *kr* (krejčary), *dz* (denáry), které nejsou odděleny ke každému dni zvlášť, ale tvoří tři stejnoměrné dlouhé sloupce a jsou určené k poznámkám týkajících se financí. K 31. prosinci je uveden nápis označující *Konec kalendáře*.²⁰¹

3. 1. 5. Pranostiky

Po kalendáriu následuje na každý měsíc celého roku *Pranostika hvězdářská*²⁰² nebo také označena *Prognosis Astromantica* nebo *Prognostika hvězdářská*. Pranostika je obsažena na několika stránkách, celá je vytištěna černě a tvoří ji informace o *položení oblohy nebeské, o běhu, stavu a jakosti planet i jiných hvězd, o zatmění světél nebeských*,²⁰³ v 60. letech přibývají informace o *pokoji, válce, nemocech a ourodách*. Začátek pranostik se opakuje stejně jako na předních stranách kalendáře, obsahuje rok, k němuž jsou pranostiky sestaveny, celé jméno autora, celé jméno vydavatele, zmínku o povolení vrchností a věnování kalendáře určité osobnosti, někdy jsou zde též miniatury zobrazující slunce a měsíc v různých fázích.²⁰⁴ V některých kalendářích poté následuje text Ludmily Sedlčanské nebo i Hermanna de Werwe, v kterém chválí astronomy, jejich práci, vysvětlují původ daného kalendáře a hlavně děkují *za povolení světské i duchovní vrchnosti*.²⁰⁵ Povolení k tisku kalendářů udělila Ludmile Sedlčanské arcibiskupská konzistoř včele s kardinálem Arnoštem z Harrachu,²⁰⁶ kterému věnuje většinu svých tisků.

Vlastní hvězdářské pranostiky²⁰⁷ začínají popisem čtyř ročních období rozdělených do měsíců po třech. První částí je *O zimě*,²⁰⁸ kde je vypsáno jaká se očekává zima,

²⁰⁰ Viz Příloha, *Obrazová příloha*, č. 5.

²⁰¹ Příloha, *Soupis*, č. 42.

²⁰² Viz Příloha, *Obrazová příloha*, č. 6.

²⁰³ Příloha, *Soupis*, č. 45.

²⁰⁴ Viz Příloha, *Obrazová příloha*, č. 6.

²⁰⁵ Příloha, *Soupis*, č. 45.

²⁰⁶ Arnošt Vojtěch z Harrachu (1598 – 1667); Karel CHYBA, *Slovník knihtiskařů*, s. 277 – 280.

²⁰⁷ Srovnej, např. *Ottův slovník naučný* 11, 1897, s. 970.

o znameních zvěrokruhu, pohybech planet, měsíce, slunce, o charakteristice lidí narozených v daném znamení – i dnes známý horoskop. Poté následuje krátký text *K dobrotivému čtenáři* nebo *k laskavému čtenáři*,²⁰⁹ v němž autor pro čtenáře uvádí před popisem každé měsíční fáze v jednotlivých měsících informace o římských císařích,²¹⁰ kdo byli, kdy zemřeli. Od kalendáře na rok 1660 se objevuje výčet římských biskupů nebo papežů,²¹¹ který obsahuje jejich pravá jména, informace o tom, jak zastávali svůj úřad a kdy zemřeli, případně jméno jejich protipapeže. Pořadové číslovky císařů a papežů jsou napsány slovně a jazykově obdobně podle dnešních zvyklostí, pouze číslovka dvacet je uvedena od 20 do 24 – *mecítmý* a od 25 do 29 – *dvadcatý*. Tyto informace rozdělují měsíc na úseky, které obsahují k jednotlivým dnům předpověď počasí. Na začátku každého nového měsíce se nachází krátká charakteristika následujících dní. Krátké informace o císařích a papežích následují i v dalších ročních obdobích *O čtvrti jarní nebo podletí*, *O čtvrti letní* a *O čtvrti podzimní*. Výčet císařů a papežů pokračuje i v dalších výtiscích kalendářů.²¹²

Další části pranostiky tvoří informace *O zatmění světél*,²¹³ zde se pojednává o počtu zatmění na Slunci a Měsíci, o místě jejich pozorování a umístění nebeských těles na obloze v okamžiku zatmění. Po astronomických údajích bývá uvedena část týkající se zdraví, kde je popisováno, jaké se mají užívat léčebné postupy, jaká prevence je vhodná pro dané znamení zvěrokruhu, a především následuje část pocházející z dřívějších minucí, a to návody na pouštění krve žilou.²¹⁴ V době válčení s Turky se v kalendářích objevuje část *O válce a jiných příbězích*,²¹⁵ v níž bývaly líčeny proběhlé bitvy, popisy znesvářených stran, hvězdná předpověď dalšího průběhu války a důsledky války na lid a úrodu. Obvykle následují rady *O dobrém setí a štěpování všelijakých polních i zahradních věcí*,²¹⁶ týkající se zemědělství, které obsahují informace o tom, co, jak a kdy je dobré sít, štěpovat a provádět další zemědělské práce, celá kapitola je

²⁰⁸ Příloha, *Soupis*, č. 45.

²⁰⁹ Příloha, *Soupis*, č. 37 – 47.

²¹⁰ Marie BLÁHOVÁ, *Historická chronologie*, 760 – 768.

²¹¹ Tamtéž, s. 769 – 783.

²¹² Příloha, *Soupis*, č. 37 – 47.

²¹³ Příloha, *Soupis*, č. 45.

²¹⁴ Příloha, *Soupis*, č. 37 – 47.

²¹⁵ Tamtéž, č. 45.

²¹⁶ Tamtéž, č. 45.

rozdělena na části po měsících. Termíny jednotlivých prací jsou popisovány podle svátků, např. *V pondělí, v outerý, ve středu a ve čtvrtek po svatém Václavu ještě bude dobrá seje žita, též česání podzimních hrušek.*²¹⁷

V kalendářích 60. let se nachází *Poznamenání měst, zemí a království, který pod dvanácterym znamením nebeským leží,*²¹⁸ tento seznam tvoří dvanáct znamení zvěrokruhu, pod která jsou přidělena tehdy známá evropská, asijská a africká města, území a země. Znamení jsou seřazena od Skopce po Ryby a u každého je vytištěna jeho značka v kalendáři. Např. *pod Lvem* jsou Praha či Řím, *pod Pannou* Jeruzalém či Paříž, *pod Bliženci* Londýn. Jména měst a území jsou uvedena podle tehdejších zvyklostí, např. *jeden díl při Reynu, Egyptčané, Konstantinopole, Irlenderové.* V některých kalendářích se objevuje seznam pořádaných jarmarků v Království českém na určitý rok. K seznamu míst, kde se jarmarky pořádaly, je přiřazeno datum konání. Seznam jarmarků obsahuje všechna města, městysy a obce Českého království s přiřazenými daty.²¹⁹

Na úplném konci kalendáře je podle rozsahu předchozích textů uvedeno povolení k vytištění od Arnošta z Harrachu a jméno tiskaře s místem vydání (*vytištěno na Starém městě Pražském u Lidmilly Sedlčanské, vdovy nebo také impresorky dvorské*). Kalendář bývá zakončen slovem *Amen*. Pokud zbývalo na poslední straně více místa, je na posledním listě vytištěna kresba tvořená z ornamentů podobných jako na vazbě.²²⁰

3. 2 KALENDÁŘE MICHALA KRUEGENERA

Vzhled kalendářů od *Michala Krygenera, umění hvězdářského a lékařského doktora a chymisty*²²¹ se vzhledu Werweho kalendářů velmi blíží. Odlišná jsou pouze pojmenování obou autorů a kalendářů. Desky jsou rovněž červené, na přední i zadní straně je ve znaku obraz panovníka. První tři kalendáře jsou nazvány *Nový kalendář hospodářský a kancelářský s pranostikou hvězdářskou.*²²² Původ dalších dvou

²¹⁷ Tamtéž, č. 45.

²¹⁸ Tamtéž, č. 45.

²¹⁹ Tamtéž, č. 37 – 47.

²²⁰ Tamtéž, č. 37 – 47.

²²¹ Tamtéž, č. 18.

²²² *Knihopis*, č. K04500 – K04502.

kalendářů je sporný, protože je již mohla pod jménem své matky tisknout Ludmila Sedlčanská ze Scharffenberka. Tyto dva kalendáře jsou nazvány *Nový časův a divův kalendář k létu po narození syna Božího...*²²³

Titulní list má nepatrně odlišný vzhled, obsahuje méně informací a rámeček tvořený miniaturami znaků je mnohem širší. Kalendáře od Michala Kruegenera jsou vždy věnovány *ku poctivosti a slavnému jménu jeho milosti vysoce urozeného pána pana Václava S. římské říše hraběte z Vacínova, pana na Konopišti, Ploskově, Horních i Dolních Březanech, Toužetíně, Bitozvesi a Postoloprtech.*²²⁴ Kruegenerovy kalendáře jsou barevně řešeny stejně jako kalendáře Hermanna de Werwe, většina je vytištěna černě, jen důležité nadpisy a značky jsou červeně. Jako tiskař je v jeho kalendářích uvedena *Lidmilla Sedlčanská z Karlova, vdova, měšťka a impresorka v Starém městě Pražském.*²²⁵ V části o počítání daného roku podle různých hledisek je uvedeno více způsobů než u kalendářů Hermana de Werwe. Navíc jsou zde letopočty např. *od umučení, vzkříšení a nanebevstoupení Krista Pána, od založení města Říma, od založení města Prahy, od švédského vpádu na Malou Stranu a těžkého obležení Starého a Nového měst Pražských a od začátku vojny v Čechách.*²²⁶

Část obsahující kalendárium je totožná s ostatními kalendáři vydávanými Ludmilou Sedlčanskou. Poslední část *Prognosticon astrophaenologicum, tj. praktika* hvězdářská obsahuje také stejné části jako ostatní kalendáře, např. pojednání o nebeských tělesech, zatměních, horoskopy, čtyři roční období, informace o válkách, úrodě a zemědělských pracích, o zdraví a nemocech.²²⁷

²²³ Příloha, *Soupis*, č. 17.

²²⁴ Tamtéž, č. 17 – 18, *Knihopis*, č. K04500 – K04502.

²²⁵ Viz Příloha, *Obrazová příloha*, č. 3.

²²⁶ Příloha, *Soupis*, č. 17.

²²⁷ Tamtéž, č. 17 – 18, *Knihopis*, č. K04500 – K04502.

Závěr

Hlavní částí této bakalářské práce byl popis a rozbor kalendářů vydávaných staroměstskou tiskařkou Ludmilou Sedlčanskou z Karlova, působící na přelomu 17. století jako jedna z mála tiskařek. Největším zdrojem informací k rozboru a popisu kalendářů se mi stal Knihopis českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století a především samotné kalendáře uložené v Národním archivu v Praze. Kalendáře v rodině Sedlčanských si udržovaly dlouhou tradici a mnohdy byly jediným zdrojem příjmů pro tyto tiskaře, vzhledem tyto kalendáře nejsou nijak výjimečné, jsou velmi podobné ostatním hospodářským kalendářům vydávaným ve stejném období i jinými tiskaři.

Další kapitola pojednává o grafickém zobrazování kalendářů v různých obdobích českých i evropských dějin. Největší důraz je kladen na počátky knihtisku a první vydání různých typů kalendářů.

Z důvodu nedostatku pramenů je velice složité identifikovat veškeré osoby zabývající se v rodině Sedlčanských knihtiskem, prameny si také často odporovaly. Součástí přílohy je tabulka uvádějící jméno, časový rozsah činnosti a poznámky k tiskařům z rodiny Sedlčanských.

Přílohou práce je také Soupis tisků Ludmily Sedlčanské, jehož zdrojem je Knihopis a archivní materiály z fondu „Archiv pražského arcibiskupství. Při studiu kalendářů uchovaných v Národním archivu bylo zjištěno, že se mezi nimi nacházejí i ty, které dosud Knihopis neobsahuje. Práci uzavírá menší obrazová příloha s ukázkami kalendářových listů.

Seznam použité literatury a pramenů

Nevydané prameny

Národní archiv Praha, Archiv pražského arcibiskupství I., sign. B 77, kart. 1121, kniha č. 2288 – 2300.

Literatura

Josip Kleczek – Zdeněk Švestka, *Astronomický a astronautický slovník*, Praha 1963.

Milena Beránková, *Český periodický tisk do roku 1918*, Dějiny československé žurnalistiky, Praha 1981.

Marie Bláhová, *Historická chronologie*, Praha 2001.

Miriam Bohatcová, *Nad Chybovým Slovníkem knihtiskařů*, Miscellanea oddělení rukopisů a vzácných tisků Národní knihovny v Praze 12, Praha 1971.

Jan Gebauer, *Slovník staročeský I*, Praha 1903.

Ivan Hlaváček – Jaroslav Kašpar – Rostislav Novotný, *Vademecum pomocných věd historických*, Praha 2004.

Karel Chyba, *Slovník knihtiskařů v Československu od nejstarších dob do roku 1860*, Příloha Sborníku Památníku národního písemnictví Strahovská knihovna 1 – 19.

Josef Jireček, *Rukověť literatury české*, Praha 1875.

Milan Kopecký, *Úvod do studia staročeských rukopisů a tisků*, Praha 1978.

Knihopis českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století.

Ottův slovník naučný 13, 1888-1908.

Ottův slovník naučný 25, 1909.

August Sedláček, *Českomoravská heraldika II.*, Praha 1925.

Zdeněk Šimeček, *Rozšíření novin v českých zemích v 17. a na počátku 18. století*, Československý časopis historický 1979.

Zdeněk Václav Tobolka, *Dějiny československého knihtisku v době nejstarší*, Praha 1930.

Zdeněk Urban, *Století českého kalendáře*, Praha 1987.

Petr Voit, *Encyklopedie knihy, Starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*, Praha 2006.

Josef Volf, *Dějiny českého knihtisku do roku 1848*, Praha 1926-

Josef Volf, *Dějiny novinářství v Čechách v letech 1657 – 1718*, Český časopis historický 30, 1924.

Josef Volf, *Dějiny novin v Čechách do roku 1848*, Duch novin – časopis pro studium novin a péči o novinářinu, 1930.

František Zahálka, *Přehled knihtisku: Příručka pro praxi a pro studium "černého umění"*, Praha 1952.

Čeněk Zíbrt, *Z dějin českého knihtiskařství*, Praha 1939.

Internetové odkazy

www.knihopis.org (*Knihopis českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století*)

4. PŘÍLOHY

4.1 SOUPIS TISKŮ LUDMILY SEDLČANSKÉ

Pramenem soupisu je Knihopis českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století a některé kalendáře uložené v Národním archivu ve fondu „Archiv pražského arcibiskupství“. Ludmila Sedlčanská je označována přídomkem z Karlova z potřeby rozlišení od ostatních rodinných příslušnic stejného jména. Ludmila Sedlčanská z Karlova se soustředila především na tisk kalendářů, písňových textů a not a sněmovních artikulů. Soupis obsahuje seznam vytištěných artikulů českého sněmu z let 1655 – 1664, smlouvu polských pánů z roku 1656, naučení české a německé řeči, kalendáře Hermanna de Werwe, Michala Kruegenera a Daniela Františka Urtyky a písňové texty a noty především s náboženskou tematikou. Soupis je řazen abecedně. Soupis obsahuje pořadové číslo, název tisku nebo jméno autora, číslo knihopisu případně místo uložení, místo vydání a jméno tiskaře, datum vydání, počet stran, rozměry a opis titulního listu s případnou poznámkou.

1.

ARTIKULOVÉ SNĚMU KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

K00425a

Artikulové sněmu království českého.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1655 6.4.

20 s. ; 8°.

Opis titulního listu: Tito Artykulowé na Sněmu Obecnem | kterýž držán byl na Hradě Pražském | Léta přjtomného 1655. w Středu po Slawném Hodu Wzkřjssenj Pána Krysta | to gest | 3. Dne Měsýce Března | a zawřjn téhož Léta | w Sobotu po= Památce Těla Božjho | to gest 29. Dne Měsýce Máge | v přjtomnosti | Vrozeného Pána | Pana Krystoffa Ferdynanda Popple z Lobkowic | na Ljbčowsy Chwatěrubech a Třebiblicých eč. G. . C. Raddy | Komornjka a Neywyžssýho Hoffmjstra w Králowstwj Českém | a nařzeného Neywyžssýho eč. Též Vrozeného Pána | Pana Wyléma Albrechta Krakowskýho z Kolowrat | a na Tegncy eč. G. M. C. Raddy | Komornjka | a Praesidenta Komory České eč. a Vrozeného a Statečného Rytjře Pana Frydrycha Leopolda Wěžnjka z Wěžnjk | na Chotegssanech a Bilkowicých | G. M. C. Rady | a Podkomořjho

w Králowstwju Českém: Jakožto od G. M. Ržjmského Cýsaře | Vherského a Českého | etc. Krále | etc. Pána nás wssech Neymilostiwěgssýho | k témuž Sněmu | nařzených wzáctných Commissařůw | a wyslaných | odevsseh Čžtyr Stawůw Králowstwju Českého | swolenj gsau. Mikuláss Gerstorff z Gersstorffu a z Malsswic | na Wosowé | Nowých Dworjch a Sskřiply | G. M. C. Radda | Králowský Mjstodržjcy | a Neywyžssý Pjsař w Králowstwju Českém. (Wytissstěny w Starém Městě Pražském | v Lidmilíy Sedlčanské z Karłowa | w Tarmarce. Dne 4 Měsýce Čžerwna Léta Páně M. DC. XXXXXV.) (= 4. června 1655.);

Původci jsou Mikuláš Gerštorf z Gerštorfu a Václav Jezberovský z Olivové Hory.

2.

ARTIKULOVÉ SNĚMU KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

K00426

Artikulové sněmu království českého.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1655 3.9.

16 s. ; 8°.

Opis titulního listu: Toto Swolenj na Sgezdu Obecném | kterýž na G. M. Cýsařské gakožto Krále Českého | eč. Neymilostiwěgssý Poručenj | od Králowských Mjstodržjcy | gmeném G. M. Cýs: a Král: rozepsán | a na Králowském Hradě Pražském 10 Dne Měsýce Čžerwna | držán | a potom poslednjho Dne Měsýce Srpna Léta tohoto 1655. zawřjn | v přjtomnosti | Wysoce Vrozeného Hraběte a Pána | Pana Bernarda Ignatiusa Boržity S. Ržjmské Ržjsse Hraběte z Martinic Wládaře Domu Smečanského | Pána na Smečně | Sláným | Hořowicých | a Komarowě | eč. Rytjře Zlatého Rauna | G. Cýs: a Kral: Milosti Skutečné Tegné Raddy | Komornjka | Neywyžssjho Purgkrabj Pražského | a Mjstodržjcyho w Králowstwju Českém: Jakožto od G. Cýs: a Král: M. ktomu nařzeného Directora | eč. od Obywatelůw zewsseh Čžtyr Stawůw Králowstwju Českého pospolu shromážděných | se stało a zawřjno gest. (Wytissstěny [!] w Starém Městě Pražském | v Lidmilíy Sedlčanské z Karłowa | w Tarmarce. Dne 3. Měsýce Zářj. Léta Páně M.DC. LV.) [= 3. září 1655.]

Původci jsou Bernard Ignác Martinic, Mikuláš Gerštorf z Gerštorfu a Václav Jezberovský z Olivové Hory.

3.

ARTIKULOVÉ SNĚMU KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO K00427

Artikulové sněmu království českého.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1656 19.9.

35 s. ; 8°.

Opis titulního listu: Tito Artykulowé na Sněmě Obecným | kterýž držán byl na Hradě Pražském | Létha 1656. w Pondělj po památce Rozeslánj Swatých Aposstolů | to gest 17. Dne Měsýce Czerwence | a zawřjn téhož Léta w Auterý po Památce Narozenj Blahoslawené Panny Marye | to gest. 12. Dne Měsýce Zářj | při přjtomnosti Neygasněgssýho | Neynepřemoženěgssjho | a Welikomocného Knjžete | a Pána, Pana FERDYNANDA Třetjho | Woleného Ržjmského Cýsaře | Vherského | a Českého | ec. Krále | ec. odewssech Čtyr Stawůw Králowstwj Českého | Swolenj a Zawřjnj gsau. (Wytisstěny w Starém Měště Pražském v Lidmilly Sedlčanské z Karlova | w Tarmarce. Dne 19. Měsýce Zýřj. Léta Páně M.DC. LVI.) [= 19. září 1656].

Původci jsou Ferdinand III., císař římský, král český, Mikuláš Gerštorf z Gerštorfu a Václav Jezberovský z Olivové Hory.

4.

ARTIKULOVÉ SNĚMU KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO K00428

Artikulové sněmu království českého.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1658 5.1.

51 s. ; 8°.

Opis titulního listu: Tito Artykulowé na Sněmě Obecným, kterýž držán byl na Hradě Pražském | třetjho dne Měsýce Zářj Léta 1657. a zawřjn téhož Léta Dwadcátého

Cžtwrtého dne Měsýce Prasýnce | při Přjtomnosti Neygasněgssjho a Welikomocného Knjžete a Pána | Pana LEOPOLDA, Vherského a Českého | ec. Krále | ec. odewssech Cžtyr Stawůw Králowstwj Českého | swolenj a zawřjnj gsau. Mikuláss Gersstorff z Gersstorffu a z Malsswic | na welkým Wosowě | Nowých Dwořjch a Sskřipli | G. M. K. Radda | a Neywyšssý Pjsař w Králowstwj Českém. (Wytisstěny w Starém Městě Pražském v Lidmill Sedlčanské | G. M. Králowské Impressumky. Dne 5. Januarij. Léta Páně M. DC. L. VIII.) [= 5. ledna 1658.]

Původci jsou Leopold I., císař římský, král český, Mikuláš Gerštorf z Gerštorfu a Václav Jezberovský z Olivové Hory.

5.

ARTIKULOVÉ SNĚMU KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

K00429

Artikulové sněmu království českého.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1658 24.1.

15 s. ; 8°.

Opis titulního listu: Toto Swolenj stalo se na Sněmě Obecném | k 3. dni Měsýce Zářj | Léta 1657. rozepsaném, y držaném | a potom 21. dne Měsýce Ledna | Léta 1658. v přjtomnosti Neygasněgssijho a Welikomocného Knjžete a Pána | Pana LEOPOLDA, Vherského a Českého | ec. Krále | ec. odewssech Cžtyr Stawůw Králowstwj Českého zawřeném. Mikuláss Gersstorff z Gersstorffu a z Malsswic | nawelkým Wosowě | Nowých Dwořjch a Sskřipli | G. M. Vher: a Cže: Krále Raddy | a Neywyšssý Pjsař w Králowstwj Českém. (Wytisstěny w Starém Městě Pražském v Lidmilly Sedlčanské | G. M. Králowské Impressumky. Dne 24. Januarij. Léta Páně M. DC. L. VIII. [= 24. ledna 1658.]

Původci jsou Leopold I., císař římský, král český, Mikuláš Gerštorf z Gerštorfu a Václav Jezberovský z Olivové Hory.

6.

ARTIKULOVÉ SNĚMU KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

K00430

Artikulové sněmu království českého.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1659 29.4.

55 s. ; 8°.

Opis titulního listu: Tito Artykulowe na Sněmu Obecným | kterýž držán byl na Hradě Pražském | Osumnáctého dne Měsíce Listopadu | Léta 1658. a zawřjn Dwadcátého Osmého dne Měsíce Března Léta 1659. v přítomnosti Wysoce Vrozeného Pána | Pana Maximilyána Walentina | Swaté Ržjmské Ržjsse Hraběte z Martinic | Pana na Planicy | Hagensdorffě | Brunersdorffě | Bystrým a Cerekwicy | G. M. Ržjmského Cýsaře | Vherského a Českého | ec. Krále. | ec. Raddy | Komornjka | a Neywyšssjho Hoffmistra: a Vrozeného Pána | Pana Wáclawa Giřjho Holickýho Hraběte z Sternberka | na Českým Ssternberce a Vhljřských Janowičkách | G. M. Cýs: Raddy | Komornjka | a Saudce Zemského: též Vrozeného a Statečného Rytjře | Pana Frydrycha Leopolda Wěžnjka z Wěžnj | na Bilkowicých a Chotěssanech | G. M. Cýs: Raddy | a Podkomořjho w Králowstwij Českém: Yakožto od Geho Milosti Ržjmského Cýsaře | Vherského a Českého | ec. Krále | ec. Pána nás wssech Neymilostiwěgssjho | k témuž Sněmu nařzených wzáctných Commissařůw | wyslaných | odessech Čtyr Stawůw Králowstwij Českého swolenj gsau. Milukáss Gersstorff z Gersstorffu a z Malsswic | na welkým Wosowě | Nowých Dwořjch a Sskřipli | G. M. Ržjmského Cýsaře | Vher: a Cze: Krále Radda | Mjstodržjcy | a Neywyšssj Pjsař w Králowstwij Českém. (Wytisstěný w Starém Městě Pražském v Lidmilly Sedlčanské z Karlova | G. M. Králowské Impressorky. Dwadcátého Dewátého Dne Měsíce Dubna. Léta M. DC. LIX.) [= 29. dubna 1659.]

Původci jsou Mikuláš Gerštorf z Gerštorfu a Václav Jezberovský z Olivové Hory.

7.

ARTIKULOVÉ SNĚMU KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

K00431

Artikulové sněmu království českého.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1660 26.4.

34 s. ; 8°.

Opis titulního listu: Tito Artykulowé na Sněmě Obecným | kterýž držán byl na Hradě Pražském | třetjho Dne Měsýce Listopadu | Léta 1659. a zawřjn dwadcatého Dne Měsýce Dubna | Léta 1660. v Přjtomnosti wýsoce Vrozeného Pána | Pana Maximiliána Walentina | Swaté Ržjmské Ržjsse Hraběte z Martinitz | Pana na Planicy | Hágensdorffě | Brunersdorffě | Bystrým a Czerekwicy | Geho M. Ržjmského Cýsaře | Vherského a Českého | ec. Krále | ec. Raddy | Komornjka | a Neywyšssjho Hoffmistra: a Vrozeného Pána | Pana Wylýma Frantisska z Tallmbergka | na Heralcy | Humpolcy | Suchomastech a Prčicy | Geho M. Cýsařské Raddy | a Saudce Zemského: též Vrozeného a statečného Rytjře | Pana Frydrycha Leopolda Wěžnjka z Wěžnjk | na Bilkowicých a Chotěssanech | Geho M. Cýs: Raddy | a Podkomořjho w Králowstwj Českém: Gakožto od Geho Milosti Ržjmského Cýsaře | Vherského a Českého ec. Krále | ec. Pána nás wssech Neymilostiwěgssjho | k témuž Sněmu nařjzených wzáctných Commissařůw | a wyslaných | odevssech Cztyr Stawůw Králowstwj Českého swolenj gsau. Mikuláss Gersstorff z Gersstorffu a z Malsswic | na Zduchowicých Welkým Wosowě | Nowých Dwořjch a Sskřipli | G. M Vherského a Českého | ec. Krále Radda | Mjstodržjcy | a Neywyšssj Pjsař w Králowstwj Českém. (Wytisstěný w Starém Městě Pražském | w Lidmilly Sedlčanské | G. M. Králowské Impressorky. Dwadcatého Ssestého Dne Měsýce Dubna. Léta M. DC. LX.) [= 26. dubna 1660.]

Původci jsou Mikuláš Gerštorf z Gerštorfu a Václav Jezberovský z Olivové Hory.

8.

ARTIKULOVÉ SNĚMU KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

K00432

Artikulové sněmu království českého.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1661 28.7.

43 s. ; 8°.

Opis titulního listu: Tito Artykulowé na Sněmu Obecným | kterýž držán byl na Hradě Pražském | Dewátého dne Měsýce Listopadu | Léta 1660. a zawřjn Sedmnáctého dne Měsýce Czerwna | Léta přjtomného 1661. v Přjtomnosti Vrozeného Pána | Pana Wyléma Albrechta Krakowskeho z Kolowarath Pána na Teyncy | Kulmu a Aderspachu

e c. Geho Milosti Ržjmského Cýsaře | Vherského a Českého e c. Krále | e c. Raddy | Komornjka | a Neywyżssjho Sudjho Zemského e c. a Wysoce Vrozeného Pána | Pana Jana Frantisska Hraběte z Wrba | a Freydenhalu na Hradě Fulneku | Poskowě a Zabřehu | též Geho Milosti Cýs: Komornjka a nad Appellacými na Hradě Pražském Raddy | e c. též Vrozeného a Statečného Rytjře Pana Jana Wyléma Gersstorffa z Gersstorffu a z Malsswic | na Slatinách | a Lukawicy | Geho Milosti Ržjmského Cýsaře Raddy | A Purgkrabjho Krage Hradeckého w Králowstwj Českém | e c. gakožto od G. M. Ržjmského Cýsaře | Vherského a Českého Krále | Pána nasseho neymilostiwěgssjho k témuž Obecnému Sněmu nařjzených wzáctných Commissařůw | a Wyslaných | odevssech Cztyr Stawůw Králowstwj Českého swolenj gsau. Mikuláss Gersstorff z Gersstorffu a z Malsswic | na Zduchowicých Welkým Wosowě | Nowých Dwořjch a Sskřipli | G. M. Ržjm: Cýs: Vherského a Českého | e c. Krále | e c. Radda | Mistodržjcy | a Neywyżssj Pjsař w Králow: Českém. (Wytisstěný w Starém Městě Pražském | v Lidmilly Sedlčanské | G. M. Králowské Impressorky Dwořské. Dwadcatého Osmého dne Měsýce Czerwence. Léta Páně | M. DC. LXI.) [= 28. července 1661.]

Původci jsou Mikuláš Gerštorf z Gerštorfu a Rudolf Čejka z Olbramovic.

9.

ARTIKULOVÉ SNĚMU KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

K00433

Artikulové sněmu království českého.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1662 30.4.

33 s. ; 8°.

Opis titulního listu: Tito Artykulowe na Sněmu Obecným | kterýž držán byl na Hradě Pražském třetjho dne Měsýce Prasynce | Letha 1661. a zawřen 21. dne Měsýce Dubna | Léta přjtomného 1662. v přjtomnosti Vrozeného Pána | Pana | Wyléma Albrechta Krakowského z Kolowrath | Pána na Teyncy | Srbicých a Lomcy | e c. G. M. Ržjmského Cýsaře | Vherského a Českého | e c. Krále | e c. Raddy | Komornjka | a Neywyżssjho Sudjho Zemského | e c. Wysoce Vrozeného Pána | Pana Frantisska Arnossta Sslika | Hraběte z Posaunu a z Lokte | na Plany | Gottssowě | Hawenssteyně | Rupfferberce |

Welyssi | Kopydlně | a Starých Hradech | G. M. Cýs: Raddy | Komornjka | a Saudce Zemského w Králowstwj Českém | e c. též Vrozeného a Statečného Rytjře | Pana Frydrycha Leopolda Wěžnika z Wěžnik | na Bilkowicých a Chotěssanech G. M. Cýsařské Raddy | a Podkomořjho w Králowstwj Českém | gakožto od Geho Milosti Ržjmského Cýsaře | Vherského a Českého | e c. Krále | e c. Pána nás wssech neymilostiwěgssjho | k témuž Sněmu nařjzených wzáctných Commissařůw | odevssech Čžtyr Stawůw Králowstwj Českého swolenj gsau. Mikuláss Gersstorff z Gersstorffu a z Malsswic | na Zduchowicých | Welkým Wosowě | Nowých Dwořjch a Skřipli | Geho M. Ržjm: Cýs: Vherského a Českého | e c. Krále | e c. Radda | Mistodržjcy | a Neywyžssj Pjsař w Král.: Českém. (Wytisštěný w Starém Městě Pražském | v Lidmilly Sedlčanské | Jmpressorky Dwořské. 30. Dne Měsýce Dubna. Léta Páně M. DC. LXII.) [= 30. dubna 1662.]

Původci jsou Mikuláš Gerštorf z Gerštorfu a Rudolf Čejka z Olbramovic.

10.

ARTIKULOVÉ SNĚMU KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

K00434

Artikulové sněmu království českého.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1663 4.4.

33 s. ; 8°.

Opis titulního listu: Tito Artykulowé na Sněmu Obecným | kterýž držán byl na Hradě Pražském gedenáctého dne Měsýce Prasynce | Léta pomiuného 1662. a zawřen sedmnáctého dne Měsýce Března | Léta přjtomného 1663. v Přjtomnosti Vrozeného Pána | Pana Wyljma Albrechta Krakowského z Kolowrat | Pána na Teyncy | Srbicých a Lomcy e c. G. M. Ržjmského Cýsaře | Vherského a Českého | e c. Krále | e c. Raddy | Komornjka | a Neywyšssýho Sudjho Zemského | e c. a Wysoce Vrozeného Pána | Pana Michala Oswalda | Swaté Ržjmské Ržjsse Hraběte z Tunu | Pana na Klassteře | Felixburgku | Zehussycých a Pětipsých | e c. G. M. Cýs: Raddy | Komornjka | a Saudce Zemského | e c. též Vrozeného a Statečného Rytjře | Pana Jana Wyljma Gersstorffa z Gersstorffu a z Malsswic | na Slatinách a Lukawcy e c. G. M. Cýs: Raddy | a Purgkrabjho Krage Hradeckého w Králowstwj Českém | e c. Gakožto od G. M.

Ržjmského Cýsaře | Vherského a Českého | e c. Krále | e c. Pána nasseho Neymilostiwégssýho k témuž obecnému Sněmu nařizených wzáctných Commissarůw | odessech Cztyr Stawůw Králowstwj Českého | swolenj gsau. Mikuláss Gersstorff z Gersstorffu a z Malsswic | na Zduchowicých | Welkym Wosowě | Nowých Dwořjch a Skřipli | G. M. Ržjm: Cys: Vhersk. a Českého | e c. Krále | e c. Radda | Mistodržjcy | a Neywyšssj Pjsař w Kral: Českém: (Wytisstěný w Starém Miestie Pražském | v Lidmilly Sedlčanské | Jmpressorky Dwořské. 4. Dne Měsýce Dubna. Léta Páně M. DC. LXIII.) [= 4. dubna 1663.]

Původci jsou Mikuláš Gerštorf z Gerštorfu a Rudolf Čejka z Olbramovic.

11.

ARTIKULOVÉ SNĚMU KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

K00435

Artikulové sněmu království českého.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1663 30.7.

10 s. ; 8°.

Opis titulního listu: Toto Swolenj stalo se na Sgezdu z milostiwého G. Cýs. Milosti gakožto Krále Českého | e c. Poručenj | Gménem G. M. od Král: Mjstodržjcych rozepsaném | a na Hradě Pražském 12. dne Měsýce Czerwna držaném | potom 28. dne Měsýce Czerwence | Léta 1663. zawřeném | w Přjtomnosti wysoce Vrozeného Hraběte a Pána | Pana Bernarda Jgnatiusa | Swaté Ržjmské Ržjsse Hraběte z Martinitz | Wládaře Domu Smečanského | Pána na Smečně | Slaném | Hořzowicých a Komárowě | e c. Zlatého Rauna Rytjře | G. M. Ržjmského Cýsaře | Vherského a Českého e c. Krále | skutečné | teyné Raddy | Komornjka | Neywyšssýho Purgkrabí Pražského a Mjstodržjcyho w Králowstwj Českém | e c. gakožto od G. M. Cýs: a Král: k tomu nařizeného Directora, od Obywatelůw k tomu zewssech Cztyr Stawůw tohoto Kralowstwj Českého shromážděných. Mikuláss Gersstorff z Gersstorffu a z Malsswic | na Zduchowicých | welkým Wosowě | Nowých Dwořjch a Skřipli | G. M. Ržjm: Cýs: Vherského a Českého | e c. Krále | e c. Radda | Mjstodržjcy | a Neywyšssý Pjsař w Král: Českém. (Wytisstěný w Starým Městě Pražským | v Lidmilly Sedlčanské |

Impressorky Dwořské. 30. dne Měsýce Czerwence. Léta Páně | M.DC.LXIII.) [= 30. července 1663.]

Původci jsou Mikuláš Gerštorf z Gerštorfu a Rudolf Čejka z Olbramovic.

12.

ARTIKULOVÉ SNĚMU KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

K00436

Artikulové sněmu království českého.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1664 20.6.

53 s. ; 8°.

Opis titulního listu: Tito Artykulowé na Sněmu Obecnym | kterýž držán byl na Hradě Pražském Dewatenáctého Dne Měsýce Lystopadu | Léta pominulého 1663. a zawřen 16. Dne Měsýce Máge | Léta přjtomného 1664. v Přjtomnosti Wysoce Vrozeného Pana | Pana Humprechta Jana Czernjna | Swaté Ržjmské Ržjsse Hraběte z Chuděnic | Pána na Petrsspurce Kysybli | Neydeku | Ssenhoffu | Mildčzowsy | Kostomlatech | Kosmonosých | Kosti | Mělnjku | a Ssmidberku | G. M. Cýs: Raddy | Skutečného Komornjka | Saudce Zemského | a Král: Mjstodržjcyho w Králowstwj Českém | e c. a Wysoce Vrozeného Pána | Pana Michala Oswalda | Swaté Ržjmské Ržjsse Hraběte z Tůnu | Pána na Klássteře | Felixburgku | Žehussycých | a Petipsých | e c. G. M. C, Raddy | Komornjka | a Saudce Zemského | e c. Též někdy Vrozeného a Statečného Rytjře | Pana Jana Wiljma Gerssorffa z Gerssorffu a z Malsswic | na Slatinách a Popowicých | G. M. Cýs: Raddy | a Král: Podkomořjho w Králowstwj Českém e c. Jakožto od G. M. Ržjmského Cýsaře | Vherského a Českého | e c. Krále | e c. Pána nasseho Neymilostiwěgssýho | k témuž Obecnému Sněmu nařjzených wzáctných Commissařuw | ode wssech Cztyr Stawůw Králowstwj Českého swolenj gsau. Mikuláss Gersstorff z Gersstorffu a z Malsswic | na Zduchowicých | Welkém a Malém Wosowě | Skřjpli a Nowých Dwořjch | G. M. Ržjm: Cýsaře | Vherského a Českého | e c. Krále | e c. Radda | Králowský Mjstodržjcy | a Neywysssy Pjsař w Kral: Českém. (Wytisštěný w Starém Městě Pražském | v Lidmilly Sedlčanské | Impressorky Dwořské. 20. Dne Měsýce Czerwna. Létha Páně M. DC. LXIV.) [= 20. června 1664.]

Původci jsou Mikuláš Gerštorf z Gerštorfu, Rudolf Čejka z Olbramovic, Humprecht Jan Černín z Chudenic, Michael Oswald Thun-Hohenstein a Jan Vilém Gerštorf z Gerštorfu.

13.

CONFOEDERATIO

K01581

Confoederatio aneb smlouva pánů stavů Polského království s jeho milostí krále polského vojskem.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1656

4 s. ; 4°.

Opis titulního listu: CONFOEDERATIO Aneb Smlauwa Pánůw Stawůw Polského Králowstwj s Geho-Milosti Krále Polského Wogskem. K Geho Milosti Králowské Krále Polského Cti a Wywýssenosti též y Obecnjho dobrého Wyzdwýženj včiněná. Wytisštěno w Starém Městě Pražském v Lidmily Sedlčanské Wdowy (Léta Páně 1656).

14.

KRUEGENER, Michal

K04500

Nový kalendář hospodářský a kancelářský s pranostikou hvězdářskou.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1658

38 s. ; 4°.

Opis titulního listu: Nowý Kalendář Hospodářský a Kancellářský s Pranostykau Hwězdářskau. Wydaný Od M. Michala Krygenera Vměnj Hwězdářského a Lékařského Doktora a Chymisty. K Létu po Narozenij Syna Božjho M. DC. LIX [=1659] Po Přestupném Třetjmu. S Powolenjm Duchownj Wrchnosti Wytisštěný v Lidmily Sedlčanské (1658).

Věnován hraběti Václavu z Vacínova, pánu na Konopišti.

15.

KRUEGENER, Michal

K04501

Nový kalendář hospodářský a kancelářský s pranostikou hvězdářskou.
Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1659
38 s. ; 4°.

Opis titulního listu: Nowý Kalendář Hospodářský a Kancellářský s Pranostykau Hwězdářskau. Wydaný Od M. Michala Krygenera Vměnj Hwězdářského a Lékařského Doktora a Chymisty. K Létu po Narozenj Syna Božjho M. DC. LX [=1660] Přestupnému. S Powolenjm Duchownj Wrchnosti. Wytisštěný v Lidmily Sedlčanské. (1659).

Věnován hraběti Václavu z Vacínova, pánu na Konopišti.

16.

KRUEGENER, Michal

K04502

Nový kalendář hospodářský a kancelářský s pranostikou hvězdářskou.
Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1660
42 s. ; 4°.

Opis titulního listu: Nowý Kalendář Hospodářský a Kancellářský s Pranostykau Hwězdářskau. Wydaný Od M. Michala Krygenera Vměnj Hwězdářského a Lékařského Doktora a Chymisty. K Létu po Narozenj Syna Božjho M. DC. LXI. [=1661] Po Přestupném Prwnjmu. S Powolenjm Duchownj Wrchnosti. Wytisštěný v Lidmily Sedlčanské. (1660).

Věnován hraběti Václavu z Vacínova, pánu na Konopišti.

17.

KRUEGENER, Michal

APA I., sign. B/77,

kniha č. 2298

Nový časův a divův kalendář.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1664

4°.

Opis titulního listu: Nowý Čzasůw a Diwůw Kalendář k Létu po Narozenj Syna Božjho M. DC. LXIV. [=1664] Přestupnému. Wydaný Od M. Michala Krygenera / Vměnj Hwězdářského a Lékařského Doktora a Chymisty. S Powolenjm Duchownj Wrchnosti A obzwlásstnjm Geho Mil: Cýs: Obdarowánjm. Wytisstěny v Starém Městě Pražském v Lidmily Sedlčanské. (1664).

Věnován hraběti Václavu z Vacínova, pánu na Konopišti.

18.

KRUEGENER, Michal

APA I., sign. B/77,

kniha č. 2299

Nový časův a divův kalendář.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1665

4°.

Opis titulního listu: Nowý Čzasůw a Diwůw Kalendář k Létu po Narozenj Syna Božjho M. DC. LXV. [=1665] Přestupnému. Wydaný Od M. Michala Krygenera / Vměnj Hwězdářského a Lékařského Doktora a Chymisty. S Powolenjm Duchownj Wrchnosti A obzwlásstnjm Geho Mil: Cýs: Obdarowánjm. Wytisstěny v Starém Městě Pražském v Lidmily Sedlčanské. (1665).

Věnován hraběti Václavu z Vacínova, pánu na Konopišti.

19.

NAUČENÍ

K06070

Krátké naučení obojí řeči, německé a české, učiti se čísti i mluviti Čechům německy, a Němcům česky.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1655

19 s. ; 16°.

Opis titulního listu: [Krátké naučení obojí řeči, německé a české, učiti se čísti i mluviti Čechům německy, a Němcům česky. - Eine kurze Unterweisung beider Sprachen | Deutsch und Böhmisch zu lernen lesen und reden.] (Wytisštěné w Starém Městě Pražském | v Lidmily Sedlčanské Wdowy.) [1655 až 1664.]

20.

PÍSEŇ

K11234

Píseň o svaté Máří Magdaléně.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, circa 1650.

8 s. ; 16°

Opis titulního listu: Pjseň o Swaté Mařj Magdaléně / Hystorycká. Wytisštěná [v Praze] w Ympressý Lidmily Sedlčanské Wdowy. [Pol.17.st.]

21.

PÍSNÍČKY

K13695

Písníčky o vzkříšení pána Spasitele našeho Ježíše Krista.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, circa 1650.

16 s. ; 16°

Opis titulního listu: [Pjsničky] o Wzkřjssenj Pána Spasytele nasseho Gežjsse Krysta. Wytisstěné [v Praze] v Lidmilly Sedlčanské. [V pol.17.st.]

22.

PÍSNÍČKY

K13703

Písničky nové pobožné.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, circa 1650.

8 s. ; 16°

Opis titulního listu: Pjsničky Nowé pobožné | každému Křestianu zpjwati vžjtečné a potěssytedlné nýnj w nowě wytisstěné. ... Wytisstěné v Lidmily Sedlčanské. [V Praze, pol.17.století]

23.

PÍSNÍČKY

K13704

Písničky nové pobožné.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, circa 1650.

8 s. ; 16°

Opis titulního listu: Pjsničky Nowé pobožné | každému Křestianu zpjwati vžitečné a potěssytedlné nýnj w nowě wytisstěné. ... Wytisstěné v Lidmily Sedlčanské. [V Praze, pol.17.století]

24.

PÍSNÍČKY

K13853

Písničky o smrtelnosti.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1650-1700.

8 s. ; 16°

Opis titulního listu: Pjsničky o Smrtnosti | welmi truchliwé | kteréž se w čas Mornj vžjwagj. Wytisstěné v Lidmily Sedlčanske Wdowy. [V Praze, v 2. pol.17.stol.]

25.

PÍSNÍČKY

K13867

Písničky pobožné.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, circa 1650.

7 s. ; 16°

Opis titulního listu: Pjsničky Pobožné | Lidem w zármutku postaweným ku potěssenj wydané | a nynj Wytisstěné. ...Wytisstěné v Lidmily Sedlčanské Wdowy. [Praha, pol.17.st.]

26.

PÍSNÍČKY

K13807

Písničky pobožné.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, circa 1650.

16 s. ; 16°

Opis titulního listu: Pjsničky pobožné | z Pjsem Swatých z Starého y Nowého Zákona wybrané. Wytisstěné [v Praze] v Lidmily Sedlčanské. [V pol.17.st.]

27.

PÍSNÍČKY

K13661

Písničky radostné.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, circa 1650.

8 s. ; 16°

Opis titulního listu: Pjtničky(!) Radostné | o Narozenj Krysta Pána | nynij w nowě wytisštěné.(Wytisštěné [v Praze] v Lidmilly Sedlčanské.) [Pol.17.st.]

28.

PÍSNÍČKY

K13865

Písničky pobožné a potěšitelné.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1651.

8 s. ; 16°

Opis titulního listu: Pjsničky pobožné a potěšytedlné | když člowěk w něgakém Zármutku postawen gest | zpjwati potřebné. ...Wytisštěné w Staré Praze | v Lidmily Sedlčanské Wdowy.1651.

29.

PÍSNÍČKY

K13509

Písničky pobožné.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1652.

8 s. ; 16°

Opis titulního listu: Pjsničky Pobožné / každému Czlowěku zpjwati vžitečné / nynj opět w nowě Wytisštěné. ... [V Praze]V Lidmily Sedlčanské. Léta 1652.

30.

PÍSNÍČKY

K13722

Písničky pobožné duchovní.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1652.

8 s. ; 16°

Opis titulního listu: Pjsničky Pobožné Duchownj opět w nowě na Swětlo Lidem
wydané | a Pobožným Křestianům spjwati vžitečné a potřebné | obzwlásstně pak |
Mládeži Pobožné w dobrém Rytéřugjcy pracowati | od A | do Zet | po gednom braný |
na každé Slowo w Abecedě Werss složený a wydaný gest | Léta 1652.(Wytisstěné
[v Praze] v Lidmilly Sedlčanské.)

31.

PÍSNÍČKY

K13827

Písničky pobožné.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1652.

8 s. ; 16°

Opis titulního listu: Pjsničky(!) pobožné o Poslednjch věcech Człowěka | o Radosti a
Sláwě Nebeské | a za sstiatne skončeni. ...[V Praze.] (V Lidmily Sedlčanské
Wdowy.1652.)

32.

PÍSNÍČKY

K13837

Písničky pobožné ranní

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1654

8 s. ; 16°

Opis titulního listu: Pjsničky Pobožné Rannj | na Modlitbu Páně,totíž na Otče náss | ec.
...Wytisstěné [v Praze] w Impressy Lidmily Sedlčanské | Leta Páně: 1654.

33.

PÍSNÍČKY

K13813

Písničky pobožné.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1655

8 s. ; 16°.

Opis titulního listu: Pjsničky pobožné | nynj opět w nowě složené. Wytisštěné v Lidmily Sedlcanske(!) Wdowy.[V Praze.] (Wytisštěné Léta 1655.);

34.

PÍSNÍČKY

K13831

Písničky ranní.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1655

8 s. ; 16°.

Opis titulního listu: Pjsničky Rannj nýnj w nowé složené(!) | a každému Křestianu zpjwati potřebné a vžitečné. ... Wytisštěné [v Praze] v Lidmily Sedlčanské. (Léta Páně | 1655.);

35.

PÍSNÍČKY

K13674

Písničky o umučení pána s spasitele našeho Ježíše Krista.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1659

8 s. ; 16°.

Opis titulního listu: Pjsničky o Vmučenj Pána a Spasytele nasseho Gežisse Krysta | nynj w Nowě Witisštěné. ...[V Praze] V Lidmylly Sedlčanské z Karlowa | Léta 1659.

36.

URTYKA, Daniel František

K16395

Kalendář hospodářský a kancelářský ku potřebě úředníkům písařům, prukorátorům, kupcům a obchody všelijaké vedoucím.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1637.

38 s. ; 4°.

Opis titulního listu: Kalendařz Hospodářský a Kancellářský ku potřebě Auředlnjkům Pjsařům Prokuratorům Kupcům a Obchody wsseligaké wedaucým. K Létu Páně: M. DC. XXXVIII. [= 1638] Po Přestupném Druhému. Na Pořoženj Slawného Králowstwj Českého obzwlásstně pak na Horyzont Sřawných Králowských Měst Pražských s pilnosti k Obogjmu Orlogi sečtený, sprawený a Wydaný Od Danyele Frantisska Vrtyky Art: Lib: & Philos: Candid: Mathematyka. Cum Priuilegio & licentia Archi Episcopali. Wytisstěný w Starém Městě Pražském v Lidmily Sedlčanské. [1637]

Věnováno císaři říše Římské, rychtáři, pánům šéfmistrům a radě Kutné Hory.

37.

WERWE, Herrmann de

K16972

APA I., kn. č. 2289

S pranostikou hvězdářskou kalendář hospodářský a kancelářský ku potřebě úředníkům, písařům, prokurátorům, kupcům a všelijaké obchody vedoucím.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1650.

40 s. ; 4°.

Opis titulního listu: S Pranostykau Hwězdářskau KAlendář Hospodářský a Kancellářský ku potřebě Vřednjům Pjsařům Prokuratorům Kupcům a wsseligaké Obchody wedaucým. S pilnosti sepsaný a wydaný. Od Heřmana de Werwe Essenského Fryzya někdy Kurfirssta Mohutského Hwězdáře. K Létu Páně M.DC.LI. [= 1651] Po Přestupném Třetjmu. S obzwlásstnjm G. M. Cýsařské Oswobozenjm.

S powolenjm Duchownj Wrchnosti Wytisštěný w Starém Městě Pražském v Lydmily, pozůstalé Wdowy po Danyelowi Sedlčanském. [1650]

Věnováno urozeným, hrabatům, pánům a statečným rytířům, radám, komorníkům, královským místodržicím a nejvyšším pánům úředníkům v království českém. Vytištěno s dovození kardinála Arnošta z Harrachu.

38.

WERWE, Herrmann de

K16973

APA I., kn. č. 2290

S pranostikou hvězdářskou kalendář hospodářský a kancelářský ku potřebě úředníkům, písařům, prokurátorům, kupcům a obchody všelijaké vedoucím. Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1652.

38 s. ; 4°.

Opis titulního listu: S Pranostykau Hwězdářskau KAlendář Hospodářský a Kancellářský ku potřebě Vřednjkům Pjsařům Prokurátorům Kupcům a Obchody wsseligaké wedaucým. K Létu Páně M.DC.LIII. [= 1653] Po Přestupném Prwnjmu S pilnosti sepsaná a Wydaná: Od Heřmana de Werwe Essenského Fryzya někdy Kurffirssta Mohuckého nynj Hraběte Ostffryšského Hwězdáře. S obzwlásstnjm G. M. Cýsařské Obdarowanjm. S Powolenjm Duchownj Wrchnosti Wytisštěný w Starém Městě Pražském v Lidmilly Sedlčanské Wdowy. [1652]

Věnováno Arnoštovi kardinálu z Harrachu arcibiskupu pražskému.

39.

WERWE, Herrmann de

K16974

APA I., kn. č. 2291

S pranostikou hvězdářskou kalendář hospodářský a kancelářský ku potřebě úředníkům, písařům, prokurátorům, kupcům a obchody všelijaké vedoucím. Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1653.

38 s. ; 4°.

Opis titulního listu: S Pranostykau Hwězdářskau KAlendář Hospodářský a Kancellářský ku potřebě Vřednjům Pjsařům Prokurátorům Kupcům a Obchody wsseligaké wedaucým. K Létu Páně M.DC.LIIII. [= 1654] Po Přestupném Druhému S pilnosti (!) Sepsán a Wydán Od Heřmana de Werwe Essenského Fryzya někdy Kurffirssta Mohuckého nynj Hraběte Ostffryšského Hwězdáře. S obzwlásstnjm G. M. Cýsařské Obdarowánjm. S Powolenjm Duchownj Wrchnosti Wytisstěny w Starém Městě Pražském v Lidmilly Sedlčanské Wdowy. [1653]

Věnováno Václavovi hraběti z Vacínova.

40.

WERWE, Herrmann de

K16975

APA I., kn č. 2292.

S pranostikou hvězdářskou kalendář hospodářský a kancelářský ku potřebě úředníkům, písařům, prokurátorům, kupcům a obchody všelijaké vedoucím.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1654

38 s. ; 4°.

Opis titulního listu: S Pranostykau Hwězdářskau KAlendář Hospodářský a Kancellářský ku potřebě Vřednjům Pjsařům Prokurátorům Kupcům a Obchody wsseligaké wedaucým. K Předniwnému Létu Páně: M.DC.LV. [= 1655] Hrudnému a Po Přestupném Třetjmu. S pilnosti Sepsán a Wydán Od Heřmanna de Werwe Essenského Fryzya někdy Kurffirssta Mohuckého nynj Hraběte Ostffryšského Hwězdáře. S obzwlásstnjm G. M. Cýsařské Obdarowánjm. S Powolenjm Duchownj Wrchnosti Wytisstěny w Starém Městě Pražském v Lidmilly Sedlčanské Wdowy. [1654]

Věnováno Ferdinandovi Arnoštovi hraběti z Valdštejna. Vytištěno s dovolením pana karidnála z Harrachu arcibiskupa pražského a s dovolením jich milosti.

41.

WERWE, Herrman de

K16976

APA I., kn. č. 2293

S pranostikou hvězdářskou kalendář hospodářský a kancelářský ku potřebě úředníků, písařů, prokurátorů, kupců a obchody všelijaké vedoucím.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1655

38 s. ; 4°.

Opis titulního listu: S Pranostykau Hwězdářskau KAlendář Hospodářský a Kancellářský ku potřebě Vředlnjkům Pjsařům Prokurátorům Kupcům a Obchody wsseligaké wedaucým. K Létu Páně: M.DC.LVI. [= 1656] Přestupnému. S pilnosti sepsaný a wydaný Od Heřmanna de Werwe Essenského Fryzya někdy Kurffirssta Mohuckého nynj Hraběte Ostffryšského Hwězdáře. Wěku gehu 72. a Kalendářůw wydawánj 40. Let. S obzwlásstnjm G. M. Cýsařské Obdarowánjm. S Powolenjm Duchownj Wrchnosti Wytisstěný w Starém Městě Pražském v Lidmilly Sedlčanské Wdowy. [1655].

Vytištěno s dovolením pana karidnála z Harrachu arcibiskupa pražského.

42.

WERWE, Herrman de

K16977

S pranostikou hvězdářskou kalendář hospodářský a kancelářský ku potřebě úředníků, písařů, prokurátorů, kupců a obchody všelijaké vedoucím.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1656

40 s. ; 4°.

Opis titulního listu: S Pranostykau Hwězdářskau KAlendář Hospodářský a Kancellářský ku potřebě Vředlnjkům Pjsařům Prokurátorům Kupcům a Obchody wsseligaké wedaucým. K Létu Páně M.DC.LVII. [= 1657] Po Přestupném Prwnjmu. S pilnosti sepsaný a wydaný Od Heřmana de Werwe Essenského Fryzya někdy Kurffirssta Mohuckého nynj Hraběte Ostffryšského Hwězdáře. Wěku gehu 72. a

Kalendářůw wydáwanj 40. Let. S obzwlásstnjm G. M. Cýsařské Obdarowanjm. S Powolenjm (!) Duchownj y Swětské Wrchnosti. Wytisstěny w Starém Městě Pražském v Lidmily Sedlčanské Wdowy Dwořské Jmpressorky. [1656].

Vytištěno s dovolením pana kardinála z Harrachu arcibiskupa pražského.

43.

WERWE, Herrman de

K16978

S pranostikou hvězdářskou kalendář hospodářský a kancelářský ku potřebě úředníkům, písařům, prokurátorům, kupcům a obchody všelijaké vedoucím.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1657

40 s. ; 4°.

Opis titulního listu: S Pranostykau Hwězdářskau KAlendář Hospodářský a Kancellářský ku potřebě Vředlnjkům, Pjsařům Prokuratorům Kupcům a Obchody wsseligaké wedaucým. K Létu Páně M.DC.L.VIII. [= 1658] Po Přestupném Druhému. S Pilnosti (!) sepsáný a wydaný Od Heřmana de Werwe Essenského Fryzya někdy Kurffirssta Mohuckého Hwězdáře. S obzwlásstnjm G. M. Cýsařské Obdarowanjm. S Powolenjm Duchownj Wrchnosti. Wytisstěny w Starém Městě Pražském v Lidmilly Sedlčanské Wdowy. [1657].

Vytištěno s dovolením pana kardinála z Harrachu arcibiskupa pražského.

44.

WERWE, Herrman de

K16979

APA I., kn. č. 2294

S pranostikou hvězdářskou kalendář hospodářský a kancelářský ku potřebě úředníkům, písařům, prokurátorům, kupcům a obchody všelijaké vedoucím.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1658

38 s. ; 4°.

Opis titulního listu: S Pranostykau Hwězdářskau KAlendář Hospodářský a Kancellářský ku potřebě Vředlnjkům, Pjsařům Prokuratorům, Kupcům a Obchody wsseligaké wedaucým. K Létu Páně M.DC.L.IX. [= 1659] Po Přestupném Třetjmu. S Pilnosti sepsaný a wydaný Od Heřmana de Werwe Essenského Fryzya někdy Kurffjrssta Mohuckého Hwězdáře. S obzwlásstnjm G. M. Cýsařské Obdarowanjm. S Powolenjm Duchownj Wrchnosti. Wytisstěný w Starém Městě Pražském v Lidmilly Sedlčanské Wdowy. [1658].

Vytištěno s dovolením pana kardinála z Harrachu arcibiskupa pražského a jemu též věnováno.

45.

WERWE, Herrman de

K16980

APA I., kn. č. 2295

S pranostikou hvězdářskou kalendář hospodářský a kancelářský ku potřebě úředníkům, písarům, prokurátorům, kupcům a obchody všelijaké vedoucím.
Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1659
39 s. ; 4°.

Opis titulního listu: S Pranostykau Hwězdářskau KAlendář Hospodářský a Kancellářský ku potřebě Vředlnjkům, Pjsařům Prokurátorům, Kupcům a Obchody wsseligaké wedaucým. K Létu Páně M.DC.LX. [= 1660] Přestupnému 415. S Pilnosti sepsaný a wydaný Od Heřmana de Werwe Essenského Fryzya někdy Kurffjrssta Mohuckého Hwězdáře. S obzwlásstnjm G. M. Cýsařské Obdarowanjm. S Powolenjm Duchownj Wrchnosti. Wytisstěný w Starém Městě Pražském v Lidmilly Sedlčanské Jmpressorky Dwořské. [1659].

Věnováno panu kardinála z Harrachu arcibiskupu pražskému, vytištěno s povolením duchovní vrchnosti.

46.

WERWE, Herrman de

K16981

APA I., kn. č. 2296

S pranostikou hvězdářskou kalendář hospodářský a kancelářský ku potřebě úředníků, písařům, prokurátorům, kupcům a obchody všelijaké vedoucím.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1661

38 s. ; 4°.

Opis titulního listu: S Pranostykau Hwězdářskau KAlendář Hospodářský a Kancellářský ku potřebě Vředlnjkům, Pjsařům Prokuratorům, Kupcům a Obchody wsseligaké wedaucým. K Létu Páně M.DC.LXII. [= 1662] Po Přestupnému 415. Druhému. S Pilnosti (!) sepsaný a wydaný Od Heřmana de Werwe Essenského Fryzýa někdy Kurffirssta Mohuckého Hwězdáře. S obzwlásstnjm G. M. Cýsařské Obdarowanjm. S Powolenjm Duchownj Wrchnosti. Wytisštěný w Starém Městě Pražském v Lidmilly Sedlčanské Jmpressorky Dwořské. [1661].

Věnováno panu kardinála z Harrachu arcibiskupu pražskému, vytištěno s povolením duchovní vrchnosti.

47.

WERWE, Herrman de

APA I., sign. B/77

kniha č. 2297

S pranostikou hvězdářskou kalendář hospodářský a kancelářský ku potřebě úředníků, písařům, prokurátorům, kupcům a obchody všelijaké vedoucím.

Praha, Sedlčanská z Karlova Ludmila, 1662

4°.

Opis titulního listu: S Pranostykau Hwězdářskau KAlendář Hospodářský a Kancellářský ku potřebě Vředlnjkům, Pjsařům Prokuratorům, Kupcům a Obchody wsseligaké wedaucým. K Létu Páně M.DC.LXIII. [= 1663] Po Přestupnému 415. Druhému. S Pilnosti (!) sepsaný a wydaný Od Heřmana de Werwe Essenského Fryzýa někdy Kurffirssta Mohuckého Hwězdáře. S obzwlásstnjm G. M. Cýsařské

Obdarovánjm. S Powolenjm Duchownj Wrchnosti. Wytisštěný w Starém Měště
Pražském v Lidmilly Sedlčanské Jmpressorky Dwořské. [1662].

Věnováno panu kardinála z Harrachu arcibiskupu pražskému, vytištěno s povolením duchovní
vrchnosti.

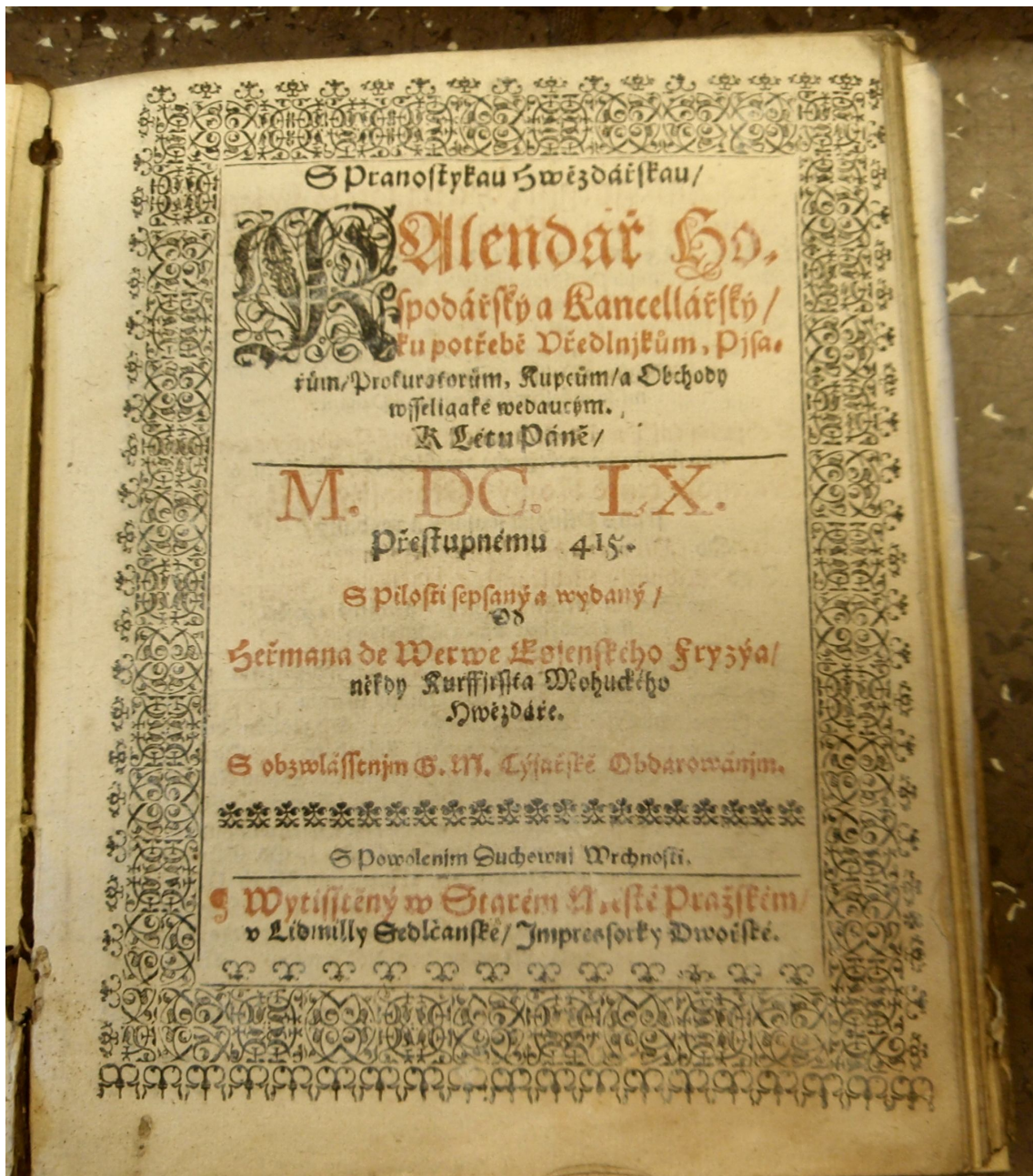
4.2 PŘEHLED ZNAMÝCH TISKAŘŮ SEDLČANSKÝCH

Jména známých tiskařů	Činnost podle K. Chyby	Činnost podle Knihopisu	Poznámka
Daniel Sedlčanský, nejst. Rýmar	1582, 1586-1613	1585-1620	
Daniel Sedlčanský, st.	1613-19		<i>Zřejmě je totožný s Danielem Rýmarem.</i>
Jiří Sedlčanský	1633-37	1632-1637	<i>Pravděpodobně syn Daniela Rýmara a manžel Ludmily z Karlova.</i>
Ludmila Sedlčanská, st.	1637-38		<i>Zřejmě je totožná s Ludmilou z Karlova.</i>
Daniel Sedlčanský, ml.	1648	1648	<i>Může být manžel nebo syn Ludmily z Karlova. Oba zemřeli 1648.</i>
Ludmila Sedlčanská, ml. z Karlova	1651-64	1637, 1650-1664	<i>Manžel byl Jiří nebo Daniel, syn Daniel, dcera Ludmila.</i>
Daniel Sedlčanský	1666-67		<i>Zřejmě nežil a jedná se pouze o obchodní značku.</i>
Daniel Sedlčanský - dědici		1666-67	<i>Jedná se o obchodní značku Ludmily ze Šarfenberka.</i>
Ludmila Sedlčanská, nejml. ze Šarfenberka	1666-69		<i>Její tisky jsou označeny Daniel Sedlčanský – dědici. Dcera Ludmily z Karlova.</i>
Daniel Michálek	1671-89	1670-89	<i>Syn Ludmily ze Šarfenberka z prvního manželství.</i>

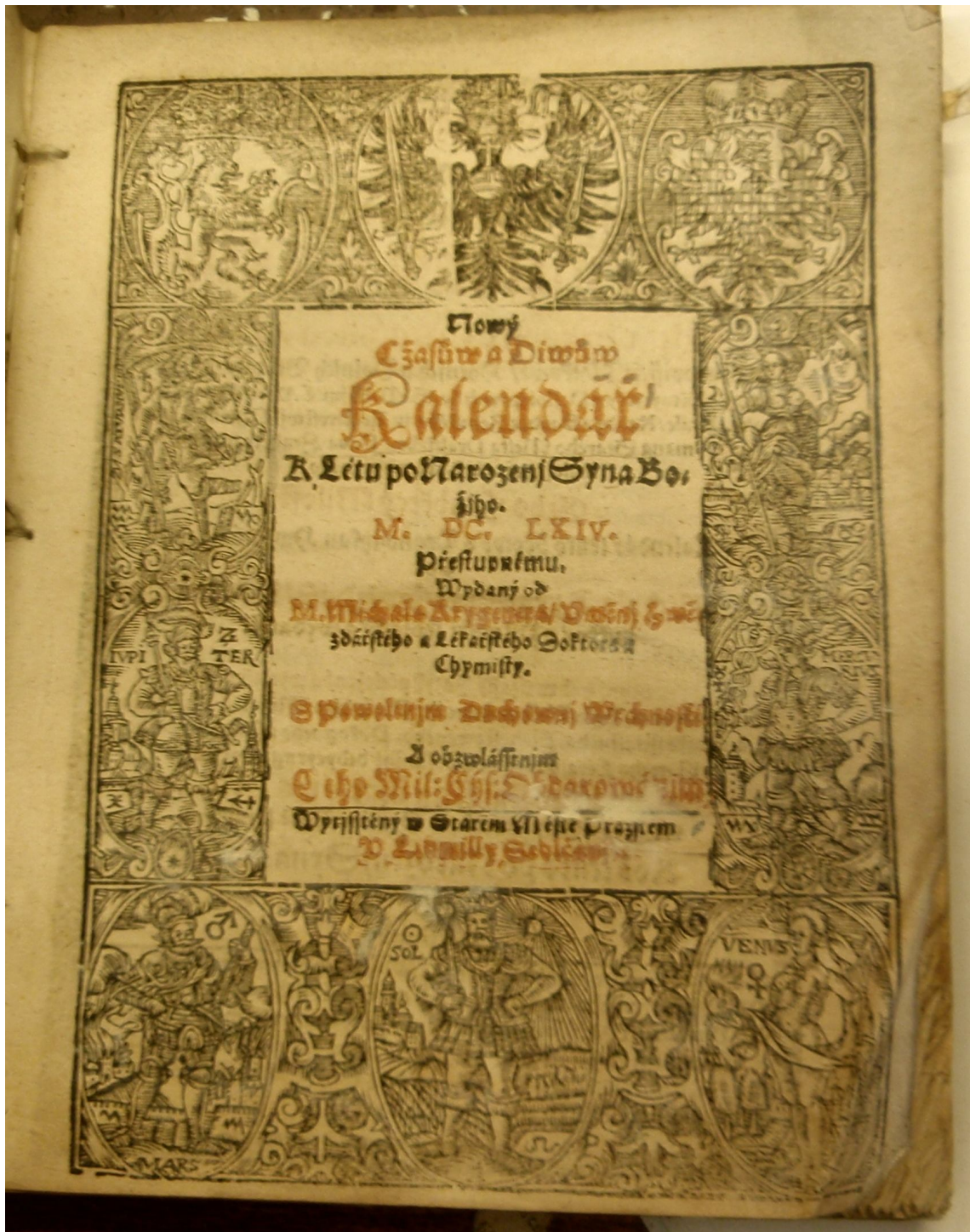
4.3 OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

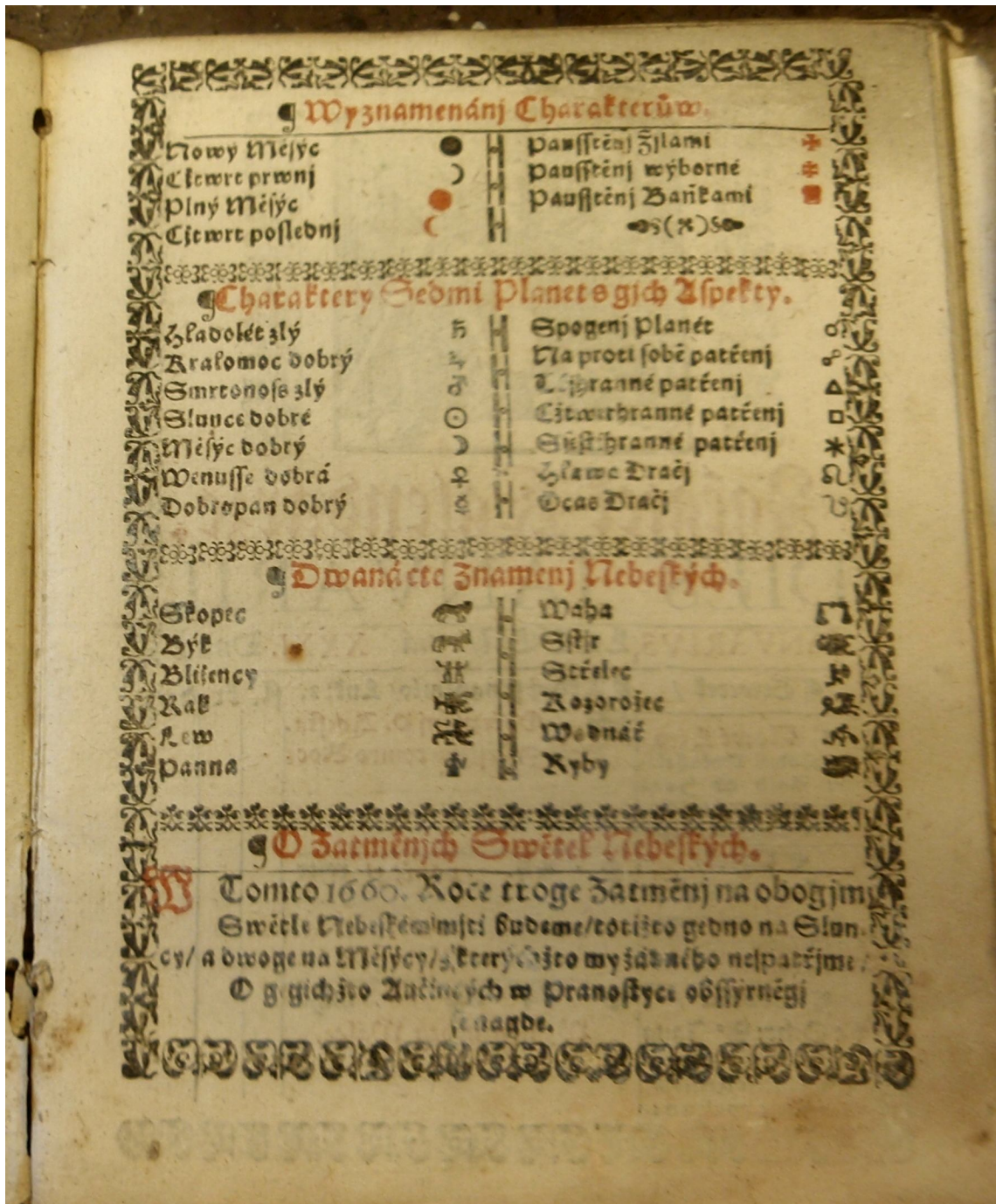
č. 1 - Přední strana desek kalendáře na rok 1655

č. 2 - Titulní list kalendáře Hermanna de Werwe na rok 1660

č. 3 - Titulní list kalendáře Michala Kruegenera na rok 1664

č. 4 - Kalendářní strana s vysvětlivkami

č. 5 - Ukázka kalendářního listu na měsíc srpen 1660

Hyra Picora, Dulce Amarum,
Sladký s hořkostí promíšený.

PROGNOSIS ASTROMANTICA,
To jest

Dostatečná Správa / aneb
gruntovní výpověď o položení Oblohy Nebeské / res
hobychom se měli / po Bohu všemohoucím / z Běhu / Stavou
a Jakošti planet / y jiných hvězd / res z Zatmění (jakojco gístých
pějčin) přirozeným způsobem naváti.

K Letu Páně od Narození Pána a Spasitele našeho
Georgije Krysta

M. DC. LVI.

Přestupnému /

S pilností sepsaná a vydaná /

Od

Georgiana de Werwe Esensského Fryzva / někdy Kurffiršta
Mohavského / nyní Zraběce Ostfryzského hvězdáře. Věku jeho 72.
a Kalendářů vydávánj 40. Let.

Žalm 77.

Vá musým trpěti / Kula Páně může všeho změnití.
S Obzvláštěním Jeho Milosti Cysácké, Obdarovánjm.

č. 6 - Úvodní strana hvězdářské pranostiky